Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU DO SPRAW SŁUŻBY PUBLICZNEJ UNII EUROPEJSKIEJ (pierwsza izba)

z dnia 11 maja 2010 r.*

Służba publiczna — Urzędnicy — Właściwość Sądu do spraw Służby Publicznej — Dopuszczalność — Akt niekorzystny — Odpowiedzialność pozaumowna — Przecieki do prasy — Zasada domniemania niewinności — Krzywda — Decyzja o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego — Oczywisty błąd w ocenie — Obowiązek wspomagania — Artykuł 24 regulaminu pracowniczego

W sprawie F-30/08

mającej za przedmiot skargę wniesioną na podstawie art. 236 WE i art. 152 EWEA,

Fotios Nanopoulos, były urzędnik Komisji Europejskiej, zamieszkały w Itzig (Luksemburg), reprezentowany początkowo przez adwokata V. Christianosa, a następnie przez adwokatów V. Christianosa, D. Gouloussisa oraz V. Vlassiego,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej początkowo przez J. Curralla oraz K. Herrmann, działających w charakterze pełnomocników, a następnie przez J. Curralla oraz K. Herrmann, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez adwokatów E. Bourtzalasa oraz I. Antypasa,

strona pozwana,

SĄD DO SPRAW SŁUŻBY PUBLICZNEJ (pierwsza izba),

w składzie: S. Gervasoni (sprawozdawca), prezes, H. Kreppel i M.I. Rofes i Pujol, sędziowie,

sekretarz: R.Schiano, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 18 listopada 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Pismem, które wpłynęło do sekretariatu Sądu w dniu 28 lutego 2008 r., F. Nanopoulos wnosi o zasądzenie na jego rzecz od Komisji Wspólnot Europejskich, z powodu niezgodnych z prawem działań, jakich się dopuściła w zarządzaniu jego sytuacją i jego karierą, kwoty 850 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

* Język postępowania: grecki.

Ramy prawne

2 Artykuł 24 regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym") stanowi:

„Wspólnoty wspomagają każdego urzędnika, w szczególności w postępowaniach przeciwko osobom dopuszczającym się gróźb, zniewag, zniesławień lub ataków na osobę lub mienie, na jakie on lub członkowie jego rodziny są narażeni ze względu na zajmowane przez niego stanowisko lub pełnione obowiązki.

Wspólnoty solidarnie rekompensują urzędnikowi szkody poniesione przez niego w takich przypadkach, o ile urzędnik nie spowodował szkody umyślnie lub przez rażące niedbalstwo i nie był w stanie uzyskać odszkodowania od osoby, która szkodę wyrządziła".

3 Artykuł 87 regulaminu pracowniczego, w brzmieniu obowiązującym w dniu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec skarżącego, stanowił:

„Organ powołujący, na wniosek przełożonego urzędnika lub z własnej inicjatywy, ma prawo udzielenia upomnienia lub nagany, bez konsultowania tej sprawy z Komisją Dyscyplinarną. Zainteresowany urzędnik jest wcześniej wysłuchiwany.

Inne kary dyscyplinarne są nakładane przez organ powołujący po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego przewidzianego w załączniku IX. Postępowanie dyscyplinarne jest wszczynane przez organ powołujący po wysłuchaniu urzędnika".

4 Artykuł 1 załącznika IX do regulaminu pracowniczego, dotyczącego postępowania dyscyplinarnego, w wersji mającej zastosowanie do okoliczności faktycznych niniejszego sporu, stanowił:

„Organ powołujący przedkłada Komisji Dyscyplinarnej sprawozdanie, w którym jasno przedstawia zarzucane czyny oraz w razie potrzeby okoliczności sprawy.

Sprawozdanie przekazywane jest przewodniczącemu Komisji Dyscyplinarnej, który powiadamia o nim członków Komisji oraz obwinionego".

5 Na mocy art. 4 akapit pierwszy załącznika IX do regulaminu pracowniczego w wersji mającej zastosowanie do okoliczności niniejszego sporu:

„Na przygotowanie swojej obrony obwinionemu urzędnikowi przysługuje nie mniej niż 15 dni od dnia otrzymania sprawozdania wszczynającego postępowanie dyscyplinarne".

6 W dniu 19 lutego 2002 r. Komisja przyjęła decyzję w sprawie prowadzenia dochodzeń administracyjnych i postępowań dyscyplinarnych, opublikowaną w *Informacjach Administracyjnych*, nr 33-2002 z dnia 25 kwietnia 2002 r., zwaną dalej „decyzją z dnia 19 lutego 2002 r.").

7 Motywy decyzji z dnia 19 lutego 2002 r. precyzują:

„(1) Należy zwiększyć skuteczność i szybkość dochodzeń administracyjnych i postępowań dyscyplinarnych przy uwzględnieniu złożoności oraz wymogów w zakresie przedstawienia faktów dotyczących każdego przypadku.

(2) Należy ustanowić Biuro Dochodzeń i Postępowań Dyscyplinarnych Komisji (IDOC) w celu zapewnienia profesjonalnego prowadzenia dochodzeń administracyjnych bezstronnych i spójnych oraz przygotowania postępowań dyscyplinarnych dla organu powołującego.

(3) Należy ustanowić reguły postępowania dotyczące wszczęcia i prowadzenia dochodzeń administracyjnych.

[…]

(5) Konieczne jest zapewnienie równowagi pomiędzy skutecznością administracyjną i prawem do obrony urzędnika, którego to dotyczy.

(6) Konieczne jest wzmocnienie zapobiegania oraz przejrzystości w zakresie postępowania dyscyplinarnego".

8 Artykuł 1 decyzji z dnia 19 lutego 2002 r. ustanawia Biuro Dochodzeń i Postępowań Dyscyplinarnych Komisji (IDOC).

9 Artykuł 2 tej samej decyzji stanowi w szczególności, że IDOC prowadzi dochodzenia administracyjne na wniosek dyrektora generalnego ds. personelu i administracji i po konsultacji z sekretarzem generalnym, oraz przygotowuje postępowania dyscyplinarne dla organu powołującego.

10 Artykuł 5 decyzji z dnia 19 lutego 2002 r. dotyczy wszczęcia i prowadzenia dochodzeń. Na mocy art. 5 ust. 1 dyrektorzy generalni i kierownicy służb mogą zwrócić się do dyrektora generalnego ds. personelu i administracji, w porozumieniu z sekretarzem generalnym, o wszczęcie dochodzenia administracyjnego. Na mocy art. 5 ust. 5 urzędnik, którego może dotyczyć dochodzenie administracyjne, zostaje bezzwłocznie poinformowany o jego wszczęciu i ma prawo, po zakończeniu dochodzenia i przed sporządzeniem sprawozdania, przedstawić swoje uwagi dotyczące wniosków w zakresie okoliczności, które go dotyczą.

11 Na mocy art. 6 decyzji z dnia 19 lutego 2002 r., w przypadkach wymagających zachowania całkowitej tajemnicy dla dobra dochodzenia, obowiązek wezwania urzędnika do przedstawienia stanowiska może zostać zawieszony przez sekretarza generalnego po uzyskaniu zgody dyrektora generalnego ds. personelu i administracji.

12 Artykuł 7 tej decyzji, zatytułowany „Prawa urzędnika", stanowi:

„1. Zgodnie z art. 87 regulaminu pracowniczego organ powołujący sprawozdaniem informuje zainteresowanego urzędnika o zarzucanych mu wstępnie czynach oraz wysłuchuje go w związku z tym sprawozdaniem.

2. Wysłuchanie, o którym mowa w art. 87 regulaminu pracowniczego, ma na celu umożliwienie organowi powołującemu dokonanie oceny powagi czynów zarzucanych zainteresowanemu urzędnikowi w oparciu o złożone przez niego wyjaśnienia w czasie przesłuchania i podjęcie decyzji, czy należy nałożyć na niego kary dyscyplinarne oraz czy istnieje lub czy nie istnieje konieczność skierowania sprawy do Komisji Dyscyplinarnej przez nałożeniem na niego tych kar.

[…]".

13 W dniu 18 grudnia 2000 r. Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej przyjęły rozporządzenie (WE) nr 45/2001 o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych. Na mocy motywu 7 tego rozporządzenia chronione mogą być osoby, których dane osobowe są przetwarzane przez instytucje i organy wspólnotowe w dowolnym kontekście, na przykład dlatego że są zatrudnione przez te instytucje lub organy.

14 Artykuł 2 rozporządzenia nr 45/2001, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia przyjmuje się następujące definicje:

a) »dane osobowe« oznaczają wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej (»podmiot danych«); osoba możliwa do zidentyfikowania to osoba, której tożsamość można ustalić bezpośrednio lub pośrednio, szczególnie przez powołanie się na numer identyfikacyjny lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających jej fizyczną, fizjologiczną, umysłową, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość;

b) »przetwarzanie danych osobowych« (»przetwarzanie«) oznacza każdą operację lub zestaw operacji, dokonywanych na danych osobowych przy pomocy środków zautomatyzowanych lub innych, jak np.: gromadzenie, nagrywanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptacja lub modyfikacja, odzyskiwanie, konsultowanie, wykorzystywanie, ujawnienie przez transmisję, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób, układanie lub kompilowanie, blokowanie, usuwanie lub niszczenie;

[…]”.

15 Na podstawie art. 4 rozporządzenia nr 45/2001, zatytułowanego „Jakość danych”:

„1. Dane osobowe muszą być:

a) przetwarzane rzetelnie i legalnie;

[…]

2. Na administratorze danych spoczywa obowiązek zapewnienia przestrzegania przepisów ust. 1”.

16 Artykuł 5 rozporządzenia nr 45/2001, zatytułowany „Legalność przetwarzania”, stanowi:

„Dane osobowe mogą być przetwarzane tylko wtedy, gdy:

a) przetwarzanie jest konieczne, aby spełnić zadanie wykonywane w interesie publicznym na podstawie traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie bądź innych aktów prawnych przyjętych na ich podstawie lub podczas zgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej nadanej instytucji lub organowi Wspólnoty bądź stronie trzeciej, której dane są ujawnione; lub

[…]

d) podmiot danych jednoznacznie wyraził na to zgodę; lub

e) przetwarzanie danych jest konieczne dla ochrony żywotnych interesów podmiotów danych”.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

17 Skarżący został mianowany urzędnikiem w Komisji w dniu 1 stycznia 1983 r. Od listopada 1983 r. do stycznia 2003 r. był dyrektorem w Eurostacie. Od stycznia 2003 r. do przejścia na emeryturę w dniu 1 marca 2006 r. pełnił funkcję głównego doradcy w Dyrekcji Generalnej ds. Personelu i Administracji

18 W dniu 25 października 2002 r. p. Tillack, dziennikarz niemieckiego magazynu *Stern*, skierował do B., urzędnika Eurostatu, e-mail w języku niemieckim, w temacie którego wpisane było pytanie „Greek connection?". W tym e-mailu p. Tillack napisał, że pragnący zachować anonimowość urzędnicy Eurostatu oskarżają skarżącego, że w ramach wykonywania funkcji dyrektora faworyzuje greckie przedsiębiorstwa, w szczególności przy procedurach udzielania umów. E-mailem tym autor zwracał się do Eurostatu o zajęcie stanowiska w sprawie 18 pytań związanych z tymi oskarżeniami. P. Tillack zwrócił się w szczególności do Eurostatu o ustosunkowanie się do tych oskarżeń i podanie przyczyn, dla których umowy w ramach programu Supcom na lata 1995, 1996, 1997 i 1998 były udzielane w przeważającej ilości spółkom greckim.

19 Tego samego dnia B. przekazał ten e-mail, z tłumaczeniem wspomnianych 18 pytań na język angielski, dyrektorowi generalnemu Eurostatu, skarżącemu, oraz jeszcze jednemu dyrektorowi Eurostatu.

20 W poufnej nocie z dnia 30 października 2002 r., skierowanej do dyrektora generalnego Eurostatu, skarżący oświadczył, że odrzuca wszystkie zarzuty zawarte w tych pytaniach, podkreślając ich oszczerczy i zniesławiający charakter, oraz zwrócił się do Komisji o wyjaśnienie poruszonych kwestii i ujawnienie nazwisk „anonimowych oskarżycieli". Do tej noty dołączone były odpowiedzi skarżącego na 18 zadanych pytań.

21 W dniach 28 i 29 października 2002 r. zostały zorganizowane wewnętrzne spotkania w Eurostacie mające na celu przygotowanie odpowiedzi Komisji na pytania p. Tillacka. Jak podaje Komisja, w czasie jednego z takich spotkań, dyrektor generalny Eurostatu zażądał, aby przeprowadzony został audyt wewnętrzny dotyczący udzielania zamówień w ramach programu Supcom w latach 1995–1998 w dyrekcji A, kierowanej przez skarżącego. Z dokumentu z dnia 31 października 2002 r., załączonego do odpowiedzi na skargę wynika, że w tym dniu zespół przeprowadzający audyt wewnętrzny w Eurostacie pracował nad redagowaniem „minisprawozdania".

22 W dniu 7 listopada 2002 r., w czwartek, p. Tillack ponownie przesłał e-mail do B. W tym e-mailu poinformował go, że w przypadku braku odpowiedzi Eurostatu na jego pytania do poniedziałku 11 listopada, w swoim artykule, który powinien skończyć do tego dnia, zmuszony będzie powołać się wyłącznie na przesłane mu pismo, w którym skarżący odpiera zarzuty i napisać, że Eurostat nie zaprzeczył żadnemu z twierdzeń przedstawionych w jego poprzednim e-mailu. We wspomnianym e-mailu z dnia 7 listopada 2002 r. p. Tillack skierował do Eurostatu cztery dodatkowe pytania, w których kładł nacisk na podejrzenia o faworyzowanie przez skarżącego przedsiębiorstwa założonego przez Av., jego siostrzeńca.

23 Również w dniu 7 listopada 2002 r. Komisja poinformowała skarżącego, że w ramach prowadzonej przez siebie polityki mobilności zamierza powołać go ponownie na stanowisko głównego doradcy przy dyrektorze generalnym Eurostatu.

24 Poufną notą z dnia 11 listopada 2002 r. skarżący poinformował dyrektora generalnego Eurostatu, że Av. rzeczywiście jest jego siostrzeńcem, ale jego przedsiębiorstwu, z którym skarżący nie ma żadnych powiązań finansowych, nie zostały udzielone żadne zamówienia ani przez dyrekcję kierowaną przez skarżącego, ani w ogóle przez Eurostat. W nocie wyjaśnił, że Av. jest naukowcem i został zatrudniony jako ekspert przy projekcie badawczym „STAT-Object", ale że sam nie używał żadnych wpływów, by faworyzować Av. w ramach postępowania związanego z tym projektem. Skarżący zakończył notę wnioskiem do Komisji o bezzwłoczne udzielenie mu wsparcia zgodnie z art. 24 regulaminu pracowniczego.

25 Drugą poufną notą z dnia 11 listopada 2002 r., do której dołączone zostały „kwestionariusze" p. Tillacka z dnia 25 października i 7 listopada 2002 r., skarżący zwrócił się do dyrektora generalnego DG ds. Personelu i Administracji o wsparcie ze strony Komisji na podstawie art. 24 regulaminu pracowniczego. W tej nocie podkreślał, iż istnieje ryzyko, że publikacja artykułu powtarzającego zarzuty skierowane pod jego adresem zaszkodzi mu w życiu zawodowym i społecznym.

26 W dniu 11 listopada 2002 r. Komisja przekazała p. Tillackowi odpowiedzi na przesłane przez niego pytania.

27 Według Komisji audyt wewnętrzny, o którym mowa w pkt 21 niniejszego wyroku, został przeprowadzony w okresie od 31 października do 11 grudnia 2002 r. pod kierunkiem D., kierownika jednostki „Audyt wewnętrzny" Eurostatu. Z akt sprawy wynika, że audyt wewnętrzny prowadzony był również po dniu, w którym Komisja udzieliła odpowiedzi na pytania p. Tillacka.

28 W dniu 13 listopada 2002 r., na stronie internetowej magazynu *Stern* opublikowany został w języku niemieckim artykuł p. Tillacka zatytułowany „Grek szuka Greków?". W artykule tym czytamy w szczególności:

„Urzędowi Statystycznemu Wspólnot Europejskich Eurostat trudno odzyskać spokój. Po serii skandali – zaczęło się od błędnych statystyk, następnie pojawiły się zarzuty oszustwa, a na końcu podejrzenia o korupcję urzędnika – Eurostat ponownie musi udzielić odpowiedzi na niewygodne pytania. Chodzi o wyjątkowe nagromadzenie umów podpisanych ze spółkami greckimi przez [F.] Nanopoulosa, greckiego dyrektora w Eurostacie.

Nie słabnie presja wywierana na kierownictwo Eurostatu i na jego dyrektora generalnego Yves'a Francheta. Jak oświadczył Franz-Hermann Brüner, szef Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), OLAF prowadzi dochodzenie w sprawie całej »serii afer« w Eurostacie. Europejski związek zawodowy »Action & Defence« w swojej ulotce stawia okrutne pytanie: czyżby Eurostat był kierowany przez »skorumpowaną siatkę«?

[…]

»Zniesławienie«

W rzeczywistości niektórym krajom wiedzie się szczególnie pomyślnie przy udzielaniu zamówień; np. spółki greckie często lepiej sobie radzą niż ich niemieccy konkurenci. […]".

29 W dniu 14 listopada 2002 r. dziennik luksemburski *Le Quotidien* opublikował artykuł zatytułowany „Nowe trzęsienie ziemi w Eurostacie". Artykuł ten informował, że skarżący został „odwołany ze stanowiska" i powołany na głównego doradcę przy dyrektorze generalnym Eurostatu. W artykule tym czytamy również:

„Według naszych źródeł urzędnicy OLAF-u, Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych, ustalili, że dyrekcja A, która zajmuje się analizami dotyczącymi sektora przemysłu informatycznego, zawiera wiele umów ze spółkami greckimi, w znacznie bardziej ograniczonym stopniu dopuszczając spółki z innych krajów.

Zapytany przez magazyn niemiecki *Stern*, [F.] Nanopoulos zdecydowanie zaprzeczył, jakoby Grecy byli »świadomie faworyzowani«".

30 Pismem z dnia 15 listopada 2002 r. Komisja zwróciła się do dziennika luksemburskiego *Le Quotidien* o umożliwienie skorzystania z prawa do odpowiedzi z uwagi na błędne i zniesławiające informacje zawarte we wspomnianym powyżej artykule prasowym. W piśmie tym Komisja poinformowała przede wszystkim, że twierdzenie, jakoby F. Nanopoulos został odwołany ze stanowiska, jest całkowicie nieprawdziwe i zniesławiające. Według Komisji został on po prostu objęty decyzją o przeniesieniu z urzędu dotyczącą czternastu dyrektorów zajmujących to samo stanowisko od ponad pięciu lat, co odpowiada decyzjom podjętym w tym zakresie przez Komisję w grudniu 2000 r., które zostały już zastosowane do przeniesień na stanowiskach dyrektorów generalnych. F. Nanopoulos został przeniesiony na stanowisko głównego doradcy w DG ds. Personelu i Administracji w oparciu o obiektywne i przejrzyste warunki. Ponadto Komisja podniosła, że twierdzenia dziennika, jakoby

OLAF ustalił, iż spółki greckie były faworyzowane przy udzielaniu zamówień, nie są poparte żadnymi dowodami i bezpodstawnie narażają na szwank dobre imię F. Nanopoulosa. Komisja przypomniała również, iż w sprawie zarzutów dotyczących faworyzowania greckich przedsiębiorstw przez greckiego dyrektora udzieliła odpowiedzi p. Tillackowi, dziennikarzowi magazynu *Stern*. Odpowiedzi te nie pozwalają na twierdzenie, że firmy greckie były faworyzowane przy udzielaniu zamówień przez dyrekcję A Eurostatu w ramach projektów Supcom.

31 W dniu 20 listopada 2002 r. *L'Investigateur* opublikował artykuł zatytułowany „W UE szerzą się malwersacje i nadużycia; kura Nanopoulosa znosząca złote jaja".

32 W artykule tym czytamy:

„Od trzech lat *L'Investigateur* przyciąga uwagę na widoczne nadużycia, malwersacje i nepotyzm szerzące się w europejskim biurze statystycznym [Eurostat], mającym swoją siedzibę w dzielnicy Kirchberg. Po dochodzeniu prowadzonym przez [OLAF] akta dotyczące jednej z palących spraw, będących przykładem nepotyzmu, zostały nareszcie skierowane do sądu według właściwości miejscowej, tzn. do sądu luksemburskiego, który – co źle wróży przejrzystości i ustaleniu prawdy – daleki jest od rozwiązania sprawy gigantycznych nadużyć, która trafiła do niego w 1999 r. w związku ze sprawą Perry i Perrylux, a która w końcu doprowadziła do upadku Komisję pod przewodnictwem Santera.

Nowa sprawa sądowa dotyczy działań dyrektora greckiego, usuniętego z Eurostatu za nadmierne faworyzowanie spółek należących do jego rodaków. Został on już wcześniej wykluczony z komisji konkursowej za ujawnienie pytań żonie jednego z greckich urzędników. A wszystko to na oczach i za przyzwoleniem wszystkich i [dwóch byłych dyrektorów Eurostatu], obydwu bliskich przyjaciół Roberta Goebbelsa, byłego eurodeputowanego i byłego socjalistycznego ministra w rządzie … Santera. Oczywiście [F.] Nanopoulos wszystkiemu zaprzecza i odrzuca wszelkie zarzuty skierowane pod jego adresem, a krętacze z Eurostatu, wierni taktyce Cresson, podnoszą wrzawę, oskarżając dziennikarzy o manipulacje i ponure działania antyeuropejskie. Kiedy mamy do czynienia z tego rodzaju dyrektorem, rzeczywiście można zostać przeciwnikiem wspólnej Europy, tym bardziej że Komisja pod przewodnictwem Prodiego, wierna zasadom swojego poprzednika, załatwia sprawę, podlewając ją europejskim sosem przyprawiającym o niestrawność.

F. Nanopoulos został mianowany pospiesznie »głównym doradcą« w innej dyrekcji […]. To zwyczajne postępowanie mające na celu usunięcie wysokiego urzędnika z jego służby i umożliwienie prowadzenia dochodzenia przy przestrzeganiu prawa do obrony. […]

Komisja stara się zatuszować skandal, twierdząc, że rotacja na stanowiskach dyrektorów była przewidziana od dawna, co jest prawdą w teorii i ogólnie, ale nie w tym konkretnym przypadku. […]

Możliwe, że F. Nanopoulos zostanie odesłany z urzędu na wcześniejszą emeryturę i uniknie tym samym ścigania […]".

33 Na spotkaniu w dniu 11 grudnia 2002 r., projekt sprawozdania z audytu przedstawiony został dyrektorowi generalnemu Eurostatu, który stwierdził, że zastanowi się nad możliwymi do zastosowania środkami (dalsze prowadzenie audytu z wdrożeniem postępowania kontradyktoryjnego, ewentualne skierowanie sprawy do OLAF-u) i na tym etapie nie zajął stanowiska co do dalszych losów postępowania.

34 Pismem z dnia 20 grudnia 2002 r. Komisja ustosunkowała się do wniosku skarżącego z dnia 11 listopada 2002 r. o wsparcie. Poinformowała go, że, z jednej strony, udzieliła dziennikarzowi p. Tillackowi szczegółowych odpowiedzi na wspomniane pytania, odpierając zarzuty skierowane pod adresem skarżącego oraz, z drugiej strony, że z własnej inicjatywy wystąpiła z wnioskiem i uzyskała

w dniu 18 listopada 2002 r. od dziennika luksemburskiego *Le Quotidien* możliwość skorzystania z prawa do odpowiedzi na opublikowany w nim artykuł, naruszający dobre imię skarżącego przez powtórzenie zarzutów podobnych do zarzutów podniesionych przez p. Tillacka.

35 Również w dniu 20 grudnia 2002 r. Komisja podjęła decyzję o przeniesieniu z urzędu skarżącego z dniem 16 stycznia 2003 r. do DG ds. Personelu i Administracji na stanowisko głównego doradcy. Skarżącemu powierzone zostały określone zadania związane z reformą administracji, w szczególności dotyczące „benchmarkingu" i analizy statystycznej związanej z „monitoringiem" procesu reformy, z uwzględnieniem skutków rozszerzenia.

36 W dniu 21 maja 2003 r. objął stanowisko nowy dyrektor generalny Eurostatu. Tego samego dnia pani D. przekazała skarżącemu kopię projektu sprawozdania z audytu wewnętrznego.

37 Pismem z dnia 12 czerwca 2003 r. pani D. formalnie wezwała skarżącego do przekazania jej ewentualnych uwag dotyczących tego projektu sprawozdania.

38 Skarżący przekazał instytucji swoje uwagi pocztą elektroniczną w dniu 24 czerwca 2003 r.

39 W dniu 27 czerwca 2003 r., w czasie rannego spotkania roboczego, pani D. razem z zespołem audytu wewnętrznego, który pracował nad projektem sprawozdania, przedyskutowała zasadność uwag skarżącego oraz, przy tej okazji, przygotowany został projekt odpowiedzi na te uwagi. Jednakże, nie czekając na projekt odpowiedzi przygotowany przez jej zespół, o godz. 12.01 pani D. poinformowała e-mailem dyrektora generalnego o nieadekwatności uwag skarżącego do projektu sprawozdania z audytu wewnętrznego. O godz. 14.23 zespół audytu wewnętrznego przekazał pani D. projekt odpowiedzi na uwagi skarżącego. Jednakże ten projekt nie został ani dokończony, ani przekazany dyrektorowi generalnemu Eurostatu. Skarżący nie był zresztą adresatem tego projektu odpowiedzi, którego treść poznał dopiero przy okazji zapoznawania się z odpowiedzią Komisji na skargę w niniejszej sprawie.

40 Pismem pani D. z dnia 8 lipca 2003 r. sprawozdanie z audytu razem z uwagami skarżącego zostało przekazane nowemu dyrektorowi generalnemu Eurostatu. Pismem tym pani D. poinformowała również, że projekt sprawozdania z audytu, który został przekazany skarżącemu w dniu 21 maja 2003 r., otrzymał nowy tytuł: „Analiza niektórych aspektów programu Supcom (1995–1998), dokonana w następstwie pytań skierowanych przez dziennikarza do Eurostatu w listopadzie 2002 r."; dodała, że analiza ta została przekazana w takim stanie, na jaki pozwalały informacje dostępne w chwili dokonywania analizy faktów, i że biorąc pod uwagę obciążenie pracą w przeszłości i obecnie, nie jest w stanie jej pogłębić. Sprawozdanie kończyło się ogólnym wnioskiem:

„Przeprowadzona analiza wpisuje się bardzo szczegółowo w kontekst pytań zadanych przez dziennikarza [p. Tillacka] i opiera się wyłącznie na danych budżetowych oraz na dokumentacji dostarczonej przez właściwą dyrekcję.

Ogólnie należy stwierdzić, że wnioski z naszych prac nie pozwoliłyby poprzeć obrony F. Nanopoulosa i Eurostatu wobec ataków z zewnątrz".

41 Pismem z dnia 8 lipca 2003 r., które wpłynęło do DG ds. Personelu i Administracji w dniu 9 lipca 2003 r., co poświadcza pieczątka o rejestracji tego dokumentu, dyrektor generalny Eurostatu przekazał sprawozdanie z audytu p. Reichenbachowi, dyrektorowi generalnemu wyżej wspomnianej DG, aby umożliwić mu, według jego uznania, podjęcie właściwych środków wobec skarżącego.

42 Również w dniu 9 lipca 2003 r. wiceprzewodniczący Komisji podjął decyzję o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego wobec skarżącego na tej podstawie, z jednej strony, że tolerował on albo godził się na to, by w prowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówienia proces oceny nie był przejrzysty, a metody oceny rzeczywiście stosowane nie były zgodne z metodami przedstawionymi

w sprawozdaniach komitetu doradczego Komisji ds. zakupów i zamówień oraz, z drugiej strony, że tolerował albo godził się na to, by w przypadku umowy zawartej z przedsiębiorstwem Planistat, ekspert, będący osobą blisko z nim związaną, który początkowo nie był zaproponowany przez oferenta, brał udział w projekcie dotyczącym opracowania analizy niemającej związku z zamówieniem, w której wystawione zostało „dopuszczenie płatności" jeszcze przed ukończeniem wstępnego sprawozdania z badań. Przy przyjęciu tej decyzji Komisja oparła się, z jednej strony, na wstępnym sprawozdaniu służby audytu wewnętrznego Komisji z dnia 7 lipca 2003 r. oraz, z drugiej strony, na sprawozdaniu służby audytu wewnętrznego Eurostatu z dnia 8 lipca 2003 r.

43 Dziennik *The Financial Times* opublikował w dniu 10 lipca 2003 r. artykuł w języku angielskim, zatytułowany „Prodi przygotowuje się do działań w sprawie skandalu w Eurostacie", który informował o ujawnieniu poważnych malwersacji finansowych w Eurostacie i przedstawiał różne działania podjęte przez Komisję w celu wyjaśnienia całego skandalu. Artykuł wymieniał nazwisko skarżącego oraz informował, że w jego sprawie, podobnie jak w sprawie dyrektora generalnego i zastępcy dyrektora generalnego Eurostatu, toczy się postępowanie dyscyplinarne.

44 W dniu 11 lipca 2003 r. dziennik *Le Monde* opublikował artykuł o treści podobnej do wspomnianego powyżej artykułu z *Financial Times*.

45 W lipcu 2003 r. również prasa grecka pisała o oskarżeniach kierowanych pod adresem skarżącego.

46 Pismem z dnia 15 lipca 2003 r. skarżący zwrócił się do dyrektora generalnego DG ds. Personelu i Administracji o wsparcie ze strony Komisji na mocy art. 24 regulaminu pracowniczego, podnosząc, że artykuł opublikowany w *Financial Times* narusza jego dobre imię. Skarżący podkreślił w szczególności, że ten artykuł ściśle wiąże „malwersacje finansowe w Eurostacie", z którymi powiązanych jest dwóch innych wysokich urzędników tego biura, z postępowaniem w jego sprawie. Zdaniem skarżącego treść artykułu świadczy ponadto o istnieniu przecieków do prasy na poziomie służb Komisji w sytuacji, w której Komisja zobowiązana jest zapewnić poufność postępowania dyscyplinarnego w toku. Domagał się w szczególności, aby Komisja wydała komunikat prasowy stwierdzający, że w żaden sposób nie jest on związany z „malwersacjami finansowymi w Eurostacie".

47 Pismem z dnia 21 lipca 2003 r. skarżący wystąpił ponownie z wnioskiem o wsparcie, którego zakres pokrywał się zasadniczo z wcześniejszym wnioskiem z 15 lipca, a w którym mowa była nie tylko o artykule z *Financial Times*, ale również o artykule opublikowanym w *Le Monde*.

48 W dniu 22 lipca 2003 r. Komisja przekazała sprawozdanie z audytu wewnętrznego do OLAF-u, który w dniu 23 lipca 2003 r. postanowił wszcząć przeciwko skarżącemu dochodzenie wewnętrzne w związku z podejrzeniem o faworyzowanie przy udzielaniu zamówień w dyrekcji, którą kierował.

49 W dniu 9 września 2003 r. skarżący skierował do przewodniczącego Komisji pismo, w którym w szczególności podnosił warunki sporządzenia sprawozdania z audytu wewnętrznego, stanowiącego podstawę decyzji o wszczęciu wobec niego postępowania dyscyplinarnego.

50 W odpowiedzi na pytanie zadane na rozprawie przez Sąd skarżący stwierdził, a czemu Komisja nie zaprzeczyła, że wyżej wspomniane pismo z dnia 9 września 2003 r. pozostało bez odpowiedzi.

51 W dniu 22 września 2003 r. Komisja zawiesiła postępowanie dyscyplinarne do czasu uzyskania wyników z dochodzenia wewnętrznego prowadzonego przez OLAF.

52 Pismem z dnia 1 października 2003 r. skierowanym do skarżącego Komisja poinformowała go, że podjęła decyzję, z jednej strony, o nieprzychyleniu się do nowych wniosków o wsparcie, skierowanych do niej przez skarżącego w dniach 15 i 21 lipca 2003 r. oraz, z drugiej strony, o poczekaniu na wyniki dochodzeń prowadzonych w Eurostacie przed ewentualnym podjęciem interwencji z jej strony i przyjęciem ostatecznego stanowiska w sprawie jego wniosków o wsparcie.

53 Pismem z dnia 5 października 2004 r. OLAF poinformował skarżącego o decyzji zamknięcia dochodzenia wewnętrznego wszczętego przeciwko niemu i o przekazaniu raportu końcowego z dochodzenia sekretarzowi generalnemu Komisji. Z raportu końcowego wynika, że wobec braku stwierdzenia jakiegokolwiek uchybienia, które można by zarzucić skarżącemu, OLAF podjął decyzję o umorzeniu dochodzenia.

54 Pismem z dnia 26 października 2004 r. skierowanym do skarżącego wiceprzewodniczący Komisji, po zapoznaniu się z wynikami dochodzenia wewnętrznego prowadzonego przez OLAF, podjął decyzję o zamknięciu postępowania dyscyplinarnego i poinformował zainteresowanego, że decyzja ta, na jego wniosek, może być załączona do jego akt osobowych.

55 W dniu 27 października 2004 r. Komisja opublikowała w języku angielskim na stronie internetowej *Midday Express* DG ds. Komunikacji komunikat prasowy, w którym czytamy:

„Komisja podjęła decyzję o zamknięciu postępowania dyscyplinarnego wszczętego przeciwko [skarżącemu], byłemu dyrektorowi w Eurostacie. Szczegółowe dochodzenie przeprowadzone przez OLAF, Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych w Unii Europejskiej, nie ujawniło żadnych okoliczności, mogących uzasadniać kontynuowanie postępowania dyscyplinarnego wszczętego w dniu 9 lipca 2003 r. Komisja podkreśla, że zamknięcie sprawy jest równoznaczne z uniewinnieniem [skarżącego], doświadczonego urzędnika Komisji, cieszącego się doskonałą opinią, od podnoszonych zarzutów dotyczących nieprawidłowości, które to zarzuty zostały zbadane w trakcie dochodzenia”.

56 Pismem z dnia 12 października 2005 r., przewodniczący Komisji poinformował skarżącego, że zamierza podjąć decyzję o odwołaniu go ze stanowiska w interesie służby, na warunkach określonych w art. 50 regulaminu pracowniczego.

57 Wobec braku odpowiedniego stanowiska dla skarżącego w służbach Komisji organ powołujący decyzją z dnia 17 stycznia 2006 r. odwołał skarżącego ze stanowiska w interesie służby od dnia 1 marca 2006 r., wypłacając mu świadczenie przewidziane przepisami art. 50 regulaminu pracowniczego.

58 W dniu 1 lutego 2007 r. skarżący, działając na podstawie przepisów art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego, złożył wniosek o zadośćuczynienie w wysokości 1 mln EUR.

59 Pismem z dnia 7 czerwca 2007 r. Komisja oddaliła ten wniosek.

60 Skarżący domagał się ponadto udostępnienia mu końcowego raportu z dochodzenia prowadzonego przez OLAF. Komisja przychyliła się do tego wniosku w dniu 13 czerwca 2007 r. i przekazała do rąk własnych skarżącego kopię tego raportu.

61 W dniu 28 sierpnia 2007 r. skarżący wniósł zażalenie na mocy art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego.

62 Decyzją z dnia 19 grudnia 2007 r. Komisja oddaliła to zażalenie.

Przebieg postępowania i żądania stron

63 Skarżący wnosi do Sądu o:

— zasądzenie od Komisji zapłaty na jego rzecz kwoty 850 000 EUR tytułem doznanej krzywdy, w tym poniesionego uszczerbku na zdrowiu;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania;

— przesłuchanie panów Koopmana i Portala oraz pani D. w charakterze świadków;

— nakazanie Komisji przedstawienia, z jednej strony, pełnego raportu OLAF-u i z drugiej strony, każdego dokumentu mogącego poświadczyć, że służba audytu wewnętrznego Eurostatu przeprowadziła kontrole w okresie od listopada 2002 r. do maja 2003 r.

64 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

65 W swojej replice skarżący poinformował, że odstępuje od wniosku o zadośćuczynienie z tytułu uszczerbku na zdrowiu.

66 W ramach środków organizacji postępowania Sąd zwrócił się do Komisji o przedłożenie komunikatu prasowego, który opublikowała ona w dniu 9 lipca 2003 r. (zwanego dalej „komunikatem prasowym z dnia 9 lipca 2003 r."). W tym komunikacie wskazane jest w szczególności, że Komisja stwierdza na podstawie posiadanych raportów, iż popełnione zostały poważne uchybienia w zakresie przepisów finansowych, że zostało wszczęte postępowanie dyscyplinarne przeciwko trzem urzędnikom Eurostatu i że wykonanie umów zawartych z przedsiębiorstwem Planistat zostało zawieszone na czas prowadzonych dochodzeń.

67 Na rozprawie, w odpowiedzi na pytanie Sądu, Komisja potwierdziła, że skarżący był jednym z trzech urzędników, których dotyczył komunikat prasowy z dnia 9 lipca 2003 r., informujący o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego.

W przedmiocie charakteru sporu i właściwości Sądu

1. *Argumenty stron*

68 Skarżący wskazuje, że domaga się zasądzenia zadośćuczynienia od Komisji na mocy postanowień art. 288 ust. 2 WE (obecnie, po zmianie, art. 340 ust. 2 TFUE) na tej podstawie, że naruszyła ona całą serię norm, które przyznają mu prawa jako obywatelowi i jako urzędnikowi Komisji w Eurostacie.

69 Komisja podnosi, że skarga opiera się na odpowiedzialności pozaumownej, która, w zakresie, w jakim chodzi o spór pomiędzy pracownikiem a instytucją, która go zatrudnia, nie może być wniesiona na podstawie postanowień art. 288 WE (obecnie, po zmianie, art. 340 ust. 2 TFUE), ale wyłącznie na podstawie postanowień art. 236 WE (obecnie, po zmianie, art. 270 TFUE) i przepisów art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego.

2. *Ocena Sądu*

70 Z postanowień art. 225 WE (obecnie, po zmianie, art. 256 TFUE), art. 235 WE (obecnie, po zmianie, art. 268 TFUE) i art. 288 ust. 2 WE (obecnie, po zmianie, art. 340 akapit drugi TFUE) wynika, że Sąd Unii Europejskiej jest sądem powszechnym właściwym do rozpoznawania w pierwszej instancji skarg o odszkodowanie dotyczących odpowiedzialności pozaumownej Unii z zakresie szkód wyrządzonych przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

71 Natomiast na mocy art. 236 WE (obecnie, po zmianie, art. 270 TFUE) i art. 1 załącznika I do statutu Trybunału, Sąd jest właściwy do orzekania w pierwszej instancji w sporach pomiędzy Unią a jej pracownikami. Na tej podstawie Sąd rozstrzyga spory pomiędzy urzędnikiem i instytucją, która go zatrudnia lub która go zatrudniała, dotyczących uzyskania odszkodowania za szkody, mające źródło w stosunku zatrudnienia łączącym zainteresowanego z instytucją (zob. w szczególności, analogicznie,

wyrok Trybunału z dnia 22 października 1975 r. w sprawie 9/75 Meyer-Burckhardt przeciwko Komisji, Rec. s. 1171, pkt 7; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie T-187/01 Mellone przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-81, II-389, pkt 74, 75; postanowienie Sądu Pierwszej Instancji z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie T-371/02 Barbé przeciwko Parlamentowi, RecFP s. I-A-183, II-919, pkt 36, 38; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 5 października 2004 r. w sprawie T-45/01 Sanders i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3315, pkt 54, 57).

72 W niniejszej sprawie skarżący podnosi zarówno swój status jednostki, jak i urzędnika i dochodzi odpowiedzialności Komisji na podstawie postanowień art. 288 WE (obecnie, po zmianie, art. 340 TFUE) z tytułu bezprawnych działań, jakich dopuściła się w stosunku do niego w okresie od października 2002 r. do stycznia 2006 r.

73 Jednakże, jak wynika w sposób oczywisty z akt sprawy i zgodnego stanowiska stron przedstawionego na rozprawie, niniejszy spór wchodzi w ramy art. 236 WE (obecnie, po zmianie, art. 270 TFUE) i art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego, ponieważ podnoszone krzywdy wynikają wyłącznie ze stosunku zatrudnienia, łączącego skarżącego i Komisję. Skarżący dodał ponadto na rozprawie, że jego powołanie się w skardze na art. 288 WE (obecnie, po zmianie, art. 340 TFUE) miało na celu wyłącznie przypomnienie podstawowych warunków, którym, jego zdaniem, podporządkowana jest odpowiedzialność pozaumowna administracji.

74 Wobec powyższego należy z urzędu przyjąć, że skarga została wniesiona w rzeczywistości w ramach art. 236 WE (obecnie, po zmianie, art. 270 TFUE) i art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego (ww. wyroki: w sprawie Mellone przeciwko Komisji, pkt 74, 75; w sprawie Sanders przeciwko Komisji, pkt 42).

W przedmiocie dopuszczalności

1. *Argumenty stron*

75 Komisja podnosi, po pierwsze, że skarga jest niedopuszczalna w zakresie, w jakim skarżący nie wniósł w terminach przewidzianych przepisami art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego zażalenia na decyzje oddalające jego wnioski o wsparcie, złożone na mocy art. 24 regulaminu pracowniczego.

76 Komisja stoi na stanowisku, po drugie, że skarga o zadośćuczynienie jest również niedopuszczalna w zakresie, w jakim nie została wniesiona w rozsądnym terminie. Przypomina, że sądy wspólnotowe orzekły, iż nawet jeżeli regulamin pracowniczy nie przewiduje żadnego terminu przedawnienia w zakresie odpowiedzialności pozaumownej instytucji wobec swoich pracowników, skarga o odszkodowanie powinna jednak zostać wniesiona w rozsądnym terminie. W celu określenia tego rozsądnego terminu należy zastosować na zasadzie analogii art. 46 statutu Trybunału, ustalający termin przedawnienia na pięć lat. W niniejszej sprawie w zakresie, w jakim fakty powołane przez skarżącego na poparcie jego skargi o odszkodowanie miały miejsce wcześniej niż w terminie pięciu lat, skarga jest niedopuszczalna.

77 Komisja stoi na stanowisku, po trzecie, że niedopuszczalne jest podważanie przez skarżącego zgodności z prawem decyzji z dnia 9 lipca 2003 r. o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego w zakresie, w jakim chodzi o akt przygotowawczy, który nie podlega zaskarżeniu. Ponadto skarżący nie ma interesu prawnego w podważaniu zgodności tego aktu z prawem w zakresie, w jakim dochodzenie zostało umorzone decyzją z dnia 26 października 2004 r.

78 Komisja podnosi, po czwarte, że niedopuszczalny jest zarzut podnoszony przez skarżącego na poparcie jego żądań odszkodowawczych, o naruszającym prawo charakterze decyzji o przeniesieniu z urzędu z dnia 20 grudnia 2002 r. i decyzji o odwołaniu go ze stanowiska z dnia 17 stycznia 2006 r. w zakresie, w jakim zaniechał on wniesienia skargi o stwierdzenie nieważności tych decyzji w przewidzianych w tym zakresie terminach.

79 Skarżący podnosi natomiast, że jego skarga jest dopuszczalna. Jak twierdzi, nie dotyczy ona bowiem decyzji o odmowie udzielenia wsparcia, ale jest żądaniem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku działań Komisji.

80 Skarżący podniósł na rozprawie, iż nawet przy założeniu, że jego skarga dotyczy aktów Komisji o charakterze decyzyjnym, te akty oraz działania o charakterze niedecyzyjnym, które zarzuca instytucji, stanowią niepodzielną całość i continuum. W takim przypadku dopuszczalność skargi o odszkodowanie nie może być uzależniona od wniesienia zażalenia i zaskarżenia każdego z przyjętych aktów osobno.

81 Ponadto skarżący stoi na stanowisku, że do skargi o odszkodowanie wnoszonej przez urzędnika przeciwko swojej instytucji należy przyjąć pięcioletni termin przedawnienia, ustanowiony art. 46 statutu Trybunału. W niniejszej sprawie termin ten nie upłynął w zakresie, w jakim jego bieg zaczął się w dniu 27 października 2004 r., tj. w dacie opublikowania komunikatu prasowego Komisji w *Midday Express*. W każdym stanie rzeczy termin ten nie upłynął, nawet jeżeli uwzględnić pierwsze niezgodne z prawem działania Komisji w październiku 2002 r. w zakresie, w jakim skarga o odszkodowanie została wniesiona w dniu 1 lutego 2007 r.

82 Skarżący stoi na stanowisku, że pojęcie rozsądnego terminu i ustalenie terminu przedawnienia przez sąd, a nie przez prawodawcę są sprzeczne z zasadą pewności prawa. W każdym stanie rzeczy w niniejszej sprawie, skarżący przestrzegał rozsądnego terminu określonego przez orzecznictwo, ponieważ skarga o odszkodowanie została wniesiona w terminie 27 miesięcy od ostatniego zdarzenia, na którego skutek doznał krzywdy.

2. *Ocena Sądu*

W przedmiocie zarzutu niedopuszczalności opartego na niedochowaniu trybu postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, przewidzianego przepisami art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego

83 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w systemie środków zaskarżenia ustanowionym w art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego skarga o odszkodowanie, która stanowi odrębny środek prawny w stosunku do skargi o stwierdzenie nieważności, jest dopuszczalna tylko wtedy, jeżeli wcześniej przeprowadzone zostało postępowanie poprzedzające wniesienie skargi zgodnie z przepisami regulaminu pracowniczego. Procedura ta różni się w zależności od tego, czy szkoda, której naprawienie jest przedmiotem wniosku, wynika z aktu niekorzystnego w rozumieniu art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego, czy też postępowania administracji pozbawionego charakteru decyzyjnego. W pierwszym przypadku zainteresowany powinien złożyć w wyznaczonym terminie zażalenie na przedmiotowy akt do organu powołującego. Natomiast w drugim przypadku procedura administracyjna powinna rozpocząć się od złożenia wniosku w rozumieniu art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego w celu otrzymania odszkodowania. Jedynie wyraźne lub dorozumiane oddalenie wniosku stanowi decyzję niekorzystną, na którą można wnieść zażalenie, a dopiero po wyraźnym lub dorozumianym oddaleniu zażalenia można wnieść skargę o odszkodowanie do Sądu (wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 25 września 1991 r. w sprawie T-5/90 Marcato przeciwko Komisji, Rec. s. II-731, pkt 49, 50; z dnia 28 czerwca 1996 r. w sprawie T-500/93 Y przeciwko Trybunałowi Sprawiedliwości, RecFP s. I-A-335, II-977, pkt 64).

84 Skarżący zwrócił się do Sądu, aby w celu dokonania oceny dopuszczalności skargi ponownie rozważył zasadność dokonywanego w orzecznictwie rozróżnienia pomiędzy aktem o charakterze decyzyjnym i postępowaniem pozbawionym charakteru decyzyjnego z tego powodu, iż w niniejszym sporze to rozróżnienie jest nieistotne. Jego zdaniem różne akty i działania, z tytułu których domaga się naprawienia krzywdy, stanowią niepodzielną całość i ma on prawo, na poparcie swoich żądań odszkodowawczych, podważać wszystkie akty i działania stanowiące tę niepodzielną całość w rozsądnym terminie, licząc od daty zaistnienia ostatniego z nich, i nie można powołać się przeciwko niemu na trzymiesięczny termin z art. 90 regulaminu pracowniczego, liczony od daty doręczenia aktów o charakterze decyzyjnym, które przytacza.

85 Z taką argumentacją nie można jednak się zgodzić.

86 Bez wątpienia orzecznictwo dopuściło w pewnej liczbie przypadków, by w ramach złożonego, obejmującego wiele współzależnych od siebie aktów postępowania, skarżący nie był zmuszony do wnoszenia zażaleń w liczbie odpowiadającej liczbie niekorzystnych dla niego aktów, będących przedmiotem zaskarżenia. Przeciwnie, uwzględniając spójność różnych aktów składających się na to złożone postępowanie, dopuszczone zostało, by skarżący mógł podnieść nieprawidłowość wcześniejszych aktów na poparcie skargi skierowanej przeciwko ostatniemu z nich (zob. podobnie wyroki Trybunału: z dnia 31 marca 1965 r. w sprawach połączonych 12/64 i 29/64 Ley przeciwko Komisji, Rec. s. 143; z dnia 11 sierpnia 1995 r. w sprawie C-448/93 P Komisja przeciwko Noonan, Rec. s. I-2321, pkt 17; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 24 września 1996 r. w sprawie T-182/94 Marx Esser i Del Almo Martinez przeciwko Parlamentowi, RecFP s. I-A-411, II-1197, pkt 37).

87 Jednakże to orzecznictwo dotyczy wyłącznie aktów niekorzystnych ściśle ze sobą powiązanych. Ponadto chodzi tu o wyjątek od zasady, zgodnie z którą akt może zostać zaskarżony wyłącznie w terminie przysługującym na wniesienie skargi, który, jak każdy wyjątek, musi być interpretowany w sposób ścisły.

88 W niniejszej sprawie działania i akty podnoszone przez skarżącego, ze względu na ich różnorodność i ich zakres (akty dotyczące obowiązku wspomagania, wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, przecieki danych osobowych, nieprzydzielenie obowiązków służbowych odpowiadających grupie zaszeregowania itd.) nie mogą być traktowane jako wpisujące się w ramy złożonego postępowania. Ponadto dopuszczenie możliwości ich zaskarżenia po upływie zwykłego terminu przysługującego na wniesienie skargi byłoby sprzeczne z wymogiem pewności prawa. Uwzględniając, że każdy zaskarżony akt powinien być przedmiotem osobnej skargi, w celu dokonania oceny dopuszczalności skargi o zadośćuczynienie wniesionej przez skarżącego należy do każdego z nich zastosować zasady przypomniane w pkt 83.

89 W niniejszej sprawie, przed wniesieniem do Sądu niniejszej skargi, skarżący wniósł w dniu 1 lutego 2007 r. wniosek o zadośćuczynienie na podstawie art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego, a następnie w dniu 28 sierpnia 2007 r., na mocy art. 90 ust. 2 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego wniósł zażalenie na decyzję z dnia 7 czerwca 2007 r. oddalającą jego wniosek o zadośćuczynienie. Skarżący poprzedził swoją skargę do Sądu postępowaniem poprzedzającym wniesienie skargi, przewidzianym dla wniosku o odszkodowanie z tytułu działań administracji pozbawionych charakteru decyzyjnego.

90 Aby ustalić, czy postępowanie poprzedzające wniesienie skargi, uruchomione przez skarżącego było prawidłowe, należy zbadać, czy krzywda, której naprawienie dochodzone jest przez skarżącego, wynikła czy też nie wynikła z działań administracji pozbawionych charakteru decyzyjnego. W tym zakresie skarżący podnosi cztery kategorie nieprawidłowości: różne uchybienia Komisji obowiązkowi wspomagania, niezgodność z prawem decyzji o odsunięciu ze stanowiska, niezgodność z prawem decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego i różne inne działania Komisji.

91 Natomiast należy stwierdzić, że skarżący nie podniósł żądań odszkodowawczych opartych na niezgodności z prawem decyzji o wycofaniu ze służby z dnia 17 stycznia 2006 r. Zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Komisję wobec takich żądań, oparty na naruszeniu postępowania poprzedzającego wniesienie skargi przewidzianego przepisami art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego, nie ma zatem znaczenia dla sprawy.

W przedmiocie skargi o odszkodowanie, opartej na uchybieniu przez Komisję obowiązkowi wspomagania

92 Skarżący domaga się zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą z uchybień Komisji ciążącemu na niej obowiązkowi wspomagania, wynikającemu z art. 24 regulaminu pracowniczego. Na poparcie swoich żądań skarżący podnosi w pierwszej kolejności niezgodność z prawem wyraźnych decyzji podjętych przez Komisję w odpowiedzi na jego wnioski o wsparcie, następnie zawinione opóźnienie ze strony Komisji w przyjęciu stanowiska w tej sprawie, oraz bezprawność bezczynności Komisji i nieudzielenia skarżącemu z jej własnej inicjatywy wsparcia po opublikowaniu oskarżających go artykułów prasowych.

93 Co się tyczy decyzji dotyczących obowiązku wspomagania, sądy Unii orzekają niezmiennie, że decyzje te stanowią akty niekorzystne (zob. w szczególności, w przedmiocie wyraźnych decyzji o odmowie wsparcia, wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-249/04 Combescot przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-2-181, II-A-2-1219, pkt 32; w przedmiocie dorozumianych decyzji o odmowie wsparcia wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 6 listopada 1997 r. w sprawie T-223/95 Ronchi przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-321, II-879, pkt 25–31; w przedmiocie decyzji o udzieleniu wsparcia uznanych za niewystarczające wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 26 października 1993 r. w sprawie T-59/92 Caronna przeciwko Komisji, Rec. s. II-1129, pkt 100).

94 W niniejszej sprawie, w okresie objętym przedmiotem sporu, Komisja podjęła różne decyzje dotyczące spoczywającego na niej obowiązku wspomagania skarżącego.

95 Pismem z dnia 20 grudnia 2002 r. Komisja poinformowała skarżącego o biegu, jaki został nadany jego wnioskowi o udzielenie wsparcia złożonemu w dniu 11 listopada 2002 r. w następstwie skierowania do Komisji przez p. Tillacka, dziennikarza z niemieckiego tygodnika, dwóch serii pytań naruszających jego cześć i dobre imię w zakresie działalności zawodowej. Poinformowała go, że, z jednej strony, udzieliła temu dziennikarzowi szczegółowych odpowiedzi na wspomniane pytania, odpierając zarzuty skierowane pod adresem skarżącego oraz, z drugiej strony, że z własnej inicjatywy wystąpiła z wnioskiem i uzyskała w dniu 18 listopada 2002 r. od dziennika luksemburskiego *Le Quotidien* możliwość skorzystania z prawa do odpowiedzi na opublikowany w nim artykuł, naruszający dobre imię skarżącego przez powtórzenie zarzutów podobnych do zarzutów podniesionych przez p. Tillacka.

96 Pismem z dnia 1 października 2003 r. Komisja podjęła decyzję, z jednej strony, o nieprzychyleniu się do nowych wniosków o udzielenie wsparcia, skierowanych do niej przez skarżącego w dniach 15 i 21 lipca 2003 r. w następstwie opublikowania przez różne dzienniki europejskie artykułów prasowych wymieniających jego nazwisko i łączących je z malwersacjami finansowymi w Eurostacie oraz, z drugiej strony, o poczekaniu na wyniki dochodzeń prowadzonych w Eurostacie przed ewentualnym podjęciem interwencji z jej strony.

97 W komunikacie prasowym opublikowanym w dniu 27 października 2004 r. w *Midday Express* Komisja zdecydowała, w ramach ciążącego na niej obowiązku wspomagania, poinformować publicznie o decyzji o zamknięciu postępowania dyscyplinarnego wszczętego przeciwko skarżącemu po uzyskaniu wyników dochodzenia prowadzonego przez OLAF w sprawie zarzucanych mu nieprawidłowości (zob. analogicznie wyrok Trybunału z dnia 7 października 1987 r. w sprawie 108/86 d.M. przeciwko Radzie i EKES, Rec. s. 3933, pkt 6; ww. wyrok w sprawie Caronna przeciwko Komisji, pkt 93–96).

98 Bezsporne jest, że skarżący nie wniósł w terminie przewidzianym w art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego skargi o stwierdzenie nieważności tych różnych decyzji, niezależnie od tego, czy były to decyzje o odmowie wsparcia wyraźne czy dorozumiane, czy też decyzje o udzieleniu wsparcia, które uważał za niewystarczające. Co się tyczy aktów niekorzystnych, tak jak zostało to przypomniane wcześniej, nie są dopuszczalne żądania skarżącego dotyczące naprawienia krzywdy wyrządzonej tymi aktami (wyrok Trybunału z dnia 14 lutego 1989 r. w sprawie 346/87 Bossi przeciwko Komisji, Rec. s. 303, pkt 32; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 13 lipca 1993 r. w sprawie T-20/92 Moat przeciwko Komisji, Rec. s. II-799, pkt 46).

99 Co się tyczy natomiast zarzucanego Komisji opóźnienia przy podjęciu decyzji w zakresie obowiązku wspomagania i doręczenia decyzji, należy przypomnieć, że sąd wspólnotowy orzekł, iż opóźnienie nie stanowi, co do zasady, aktu niekorzystnego (zob. w szczególności, w przedmiocie opóźnienia w sporządzeniu sprawozdania z oceny pracownika, wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 1 grudnia 1994 r. w sprawie T-79/92 Ditterich przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-289, II-907, pkt 66; z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie T-285/04 Andrieu przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-2-161, II-A-2-775, pkt 135). Z powyższego wynika, że zarzuty skarżącego dotyczące opóźnienia, podnoszone na poparcie jego żądań odszkodowawczych są dopuszczalne w zakresie, w jakim – tak jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – przestrzegane było dwuetapowe postępowanie poprzedzające wniesienie skargi, przewidziane art. 90 ust. 1 i 2 regulaminu pracowniczego.

100 Ponadto, uwzględniając fakt, że te żądania odszkodowawcze, oparte na zarzucanym uchybieniu przez Komisję obowiązkowi działania w bardzo krótkim terminie, nie mają bezpośredniego związku z treścią wyraźnych decyzji przyjętych przez Komisję na mocy art. 24 regulaminu pracowniczego, fakt, że skarżący nie zaskarżył tych decyzji w przewidzianym terminie, nie czyni tych żądań odszkodowawczych niedopuszczalnymi (wyrok Trybunału z dnia 13 lipca 1972 r. w sprawie 79/71 Heinemann przeciwko Komisji, Rec. s. 579, pkt 6, 7; wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 24 stycznia 1991 r. w sprawie T-27/90 Latham przeciwko Komisji, Rec. s. II-35, pkt 36–38; z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawach połączonych T-246/04 i T-71/05 Wunenburger przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-2-21, II-A-2-131, pkt 46–50).

101 Co się tyczy powstrzymania się przez Komisję od udzielenia mu wsparcia z jej własnej inicjatywy, należy przypomnieć, że sądy wspólnotowe orzekły, co do zasady, że to do zainteresowanego urzędnika, który uważa, że ma prawo powoływać się na art. 24 regulaminu pracowniczego, należy złożenie wniosku o udzielenie wsparcia do instytucji, w której jest zatrudniony. Jedynie niektóre szczególne okoliczności mogą zobowiązywać instytucję wspólnotową do podjęcia określonego działania wspierającego bez wcześniejszego wniosku tego urzędnika, lecz z własnej inicjatywy. W braku takich okoliczności bezczynność instytucji w zakresie wspomagania jej urzędników i pracowników nie stanowi aktu niekorzystnego (wyrok Trybunału z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie 229/84 Sommerlatte przeciwko Komisji, Rec. s. 1805, pkt 20; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawach połączonych T-90/07 P i T-99/07 P Belgia i Komisja przeciwko Genette, Zb.Orz. s. II-3859, pkt 100–102; postanowienie Sądu z dnia 31 maja 2006 r. w sprawie F-91/05 Frankin i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-1-25, II-A-1-83, pkt 24).

102 W niniejszej sprawie ani skarżący, ani strona pozwana nie podnoszą żadnych szczególnych okoliczności, które uzasadniałyby podjęcie działań przez Komisję z własnej inicjatywy na skutek oskarżenia skarżącego w różnych artykułach prasowych. Wobec powyższego bezczynność Komisji po opublikowaniu artykułów prasowych jest postępowaniem pozbawionym charakteru decyzyjnego, które skarżący ma prawo zaskarżyć w ramach niniejszej skargi o odszkodowanie.

W przedmiocie skargi o odszkodowanie opartej na niezgodności z prawem decyzji o przeniesieniu z urzędu

103 Skarżący wnosi żądania odszkodowawcze, dążąc do uzyskania naprawy krzywdy wynikającej z degradacji zawodowej, której doświadczył na skutek podjętej wobec niego decyzji o przeniesieniu z urzędu.

104 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że nawet jeżeli decyzja o przeniesieniu z urzędu nie narusza interesów materialnych lub rangi urzędnika, może ona, uwzględniając charakter jego funkcji oraz okoliczności, naruszać interesy moralne skarżącego i jego perspektywy na przyszłość, ponieważ pewne funkcje, przy jednakowym zakwalifikowaniu, w większym stopniu niż inne sprzyjają uzyskaniu awansu z uwagi na charakter związanej z nimi odpowiedzialności. Bez wątpienia narusza ona sytuację administracyjną zainteresowanego urzędnika w zakresie, w jakim zmienia miejsce i warunki wykonywania przez niego funkcji oraz ich charakter. W tych okolicznościach nie można uznać a priori, że taka decyzja nie stanowi aktu niekorzystnego dla jej adresata (zob. podobnie w szczególności wyroki Trybunału; z dnia 27 czerwca 1973 r. w sprawie 35/72 Kley przeciwko Komisji, Rec. s. 679, pkt 4; z dnia 28 maja 1980 r. w sprawach połączonych 33/79 i 75/79 Kuhner przeciwko Komisji, Rec. s. 1677, pkt 13; z dnia 21 maja 1981 r. w sprawie 60/80 Kindermann przeciwko Komisji, Rec. s. 1329, pkt 8; z dnia 12 listopada 1996 r. w sprawie C-294/95 P Ojha przeciwko Komisji, Rec. s. I-5863, pkt 58; wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 6 lipca 1995 r. w sprawie T-36/93 Ojha przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-161, II-497, pkt 42; z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie T-73/96 Forcat Icardo przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-159, II-485, pkt 16).

105 Decyzją z dnia 20 grudnia 2002 r. przewodniczący Komisji przeniósł skarżącego na inne stanowisko. Dotychczasowy dyrektor dyrekcji A Eurostatu został przeniesiony do DG ds. Personelu i Administracji na stanowisko głównego doradcy i powierzone mu zostały określone zadania związane z reformą administracji, w szczególności dotyczące „benchmarchingu" i analizy statystycznej związanej z „monitoringiem" procesu reformy, z uwzględnieniem skutków rozszerzenia.

106 Ta decyzja o przeniesieniu z urzędu, uwzględniając zmiany warunków pracy oraz charakteru funkcji, jakie pociąga za sobą, wywarła wpływ na sytuację prawną skarżącego i stanowi, wobec powyższego, akt niekorzystny.

107 Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa sądu wspólnotowego, skoro skarżący nie zaskarżył tej decyzji w terminie przewidzianym przez art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego, nie ma prawa do wniesienia skargi o odszkodowanie z tytułu naprawy krzywdy, jakiej doznał na skutek tego aktu (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Moat przeciwko Komisji, pkt 46; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 28 maja 1998 r. w sprawach połączonych T-78/96 i T-170/96 W przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-239, II-745, pkt 158).

W przedmiocie skargi o odszkodowanie opartej na niezgodności z prawem decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego

108 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że decyzja organu powołującego o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego jest tylko przygotowawczym etapem postępowania. Nie przesądza ona o ostatecznym stanowisku administracji i nie może w związku z tym być uznana za akt, z którym wiążą się skutki niekorzystne dla danej osoby w rozumieniu art. 91 regulaminu pracowniczego. Decyzja ta w konsekwencji może być przedmiotem zaskarżenia wyłącznie w postępowaniu incydentalnym w ramach skargi skierowanej przeciwko końcowej decyzji dyscyplinarnej niekorzystnej dla urzędnika (wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 13 marca 2003 r. w sprawie T-166/02 Pessoa e Costa przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-89, II-471, pkt 37; z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie T-48/05 Franchet i Byk przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1585, pkt 340).

109 Urzędnik, który nie wniósł w terminie przewidzianym w art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego skargi o stwierdzenie nieważności niekorzystnego dla niego aktu, nie może w drodze skargi o odszkodowanie z tytułu szkody doznanej z powodu tego aktu naprawić swojej bezczynności i uzyskać nowego terminu na wniesienie skargi. Podobnie rzecz ma się w przypadku, w którym bezczynność dotyczy nie aktu niekorzystnego jako takiego, ale aktu przygotowawczego do aktu niekorzystnego, który może być zaskarżony w postępowaniu incydentalnym w ramach skargi przeciwko temu aktowi (wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 29 lutego 1996 r. w sprawie T-547/93 Lopes przeciwko Trybunałowi Sprawiedliwości, RecFP s. I-A-63, II-185, pkt 174, 175).

110 Ponadto w orzecznictwie uznano, że decyzja organu powołującego o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego nie stanowi aktu niekorzystnego w rozumieniu art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego dla urzędnika, przeciwko któremu postępowanie zostało wszczęte, ponieważ część dyspozytywna takiej decyzji nie zmienia sytuacji prawnej tego urzędnika (wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 18 grudnia 1992 r. w sprawie T-8/92 Di Rocco przeciwko EKES, Rec. s. II-2653, opublikowany we fragmentach, pkt 27).

111 Z orzecznictwa przypomnianego w trzech poprzednich punktach wynika, że postępowanie poprzedzające wniesienie skargi, wszczęte w celu uzyskania naprawienia szkody wynikającej z decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego zależy od charakteru końcowej decyzji, przyjętej przez administrację.

112 W przypadku gdy wszczęte postępowanie dyscyplinarne zostaje zamknięte decyzją niekorzystną, urzędnik może podnieść niezgodność z prawem decyzji o wszczęciu tego postępowania wyłącznie na poparcie bezpośredniego zaskarżenia decyzji niekorzystnej, przyjętej po przeprowadzeniu postępowania, w terminach przysługujących na wniesienie zażalenia i skargi, przewidzianych w art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego.

113 Natomiast w przypadku gdy administracja przyjmuje decyzję o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego, uwzględniając, że ta decyzja nie jest decyzją niekorzystną, skarżący w celu uzyskania odszkodowania z tytułu krzywdy doznanej w wyniku decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, zobowiązany jest uprzednio przestrzegać dwuetapowego postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, przewidzianego przepisami art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego.

114 Z akt niniejszej sprawy wynika, że decyzją z dnia 26 października 2004 r. Komisja umorzyła postępowanie dyscyplinarne wszczęte przeciwko skarżącemu. Bezsporne jest, że ta decyzja nie stanowi aktu niekorzystnego, który może być bezpośrednio przedmiotem skargi. Ponadto skarżący zastosował się do dwuetapowego postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, co zostało przypomniane w pkt 89. Tym samym w ramach niniejszej skargi skarżący ma prawo domagać się naprawienia krzywdy, której doznał na skutek niezgodnej z prawem decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego.

W przedmiocie innych nieprawidłowości podniesionych na poparcie skargi o odszkodowanie

115 Skarżący domaga się naprawienia krzywdy doznanej, w pierwszej kolejności, na skutek nieprawidłowości, jakich dopuściła się Komisja w trakcie audytu wewnętrznego przeprowadzonego w Eurostacie w następstwie wspomnianych pytań przesłanych przez p. Tillacka, następnie na skutek przecieków ze służb Komisji do prasy poufnych, dotyczących go informacji oraz, po jego przeniesieniu z urzędu na inne stanowisko, na skutek nieprzydzielenia mu konkretnych obowiązków służbowych, zgodnych z jego kompetencjami. Skoro te działania są pozbawione charakteru decyzyjnego, skarżący ma prawo podnosić je w ramach skargi o odszkodowanie, ponieważ postępowanie poprzedzające wniesienie skargi było w ich zakresie prawidłowe.

W przedmiocie zarzutu niedopuszczalności opartego na niewniesieniu skargi o odszkodowanie w rozsądnym terminie

116 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem urzędnicy lub pracownicy, którzy chcą uzyskać od Unii odszkodowanie z tytułu szkody, która może być przypisana Unii, powinni złożyć wniosek w rozsądnym terminie, licząc od chwili zapoznania się z zaskarżaną sytuacją, pomimo że art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego urzędników nie określa żadnego terminu na wniesienie takiego wniosku (wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 5 października 2004 r. w sprawie T-144/02 Eagle i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3381, pkt 65, 66; postanowienie Sądu z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie F-87/07 Marcuccio przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-1-351, II-A-1-1915, pkt 27, odwołanie w toku przed Sądem Unii Europejskiej, sprawa T-16/09 P).

117 Przestrzeganie rozsądnego terminu jest bowiem wymagane w tych wszystkich przypadkach, gdy przy braku regulacji prawnych zasada pewności prawa lub ochrony uzasadnionych oczekiwań sprzeciwiają się temu, aby instytucje Unii oraz osoby fizyczne lub prawne działały bez jakiegokolwiek ograniczenia w czasie, narażając w szczególności na zagrożenie stabilności powstałych sytuacji prawnych. W powództwach odszkodowawczych, które mogą prowadzić do finansowego obciążenia Unii, wymóg przestrzegania rozsądnego terminu złożenia wniosku o odszkodowanie wynika również z troski o ochronę finansów publicznych, która w odniesieniu do powództw z tytułu odpowiedzialności pozaumownej znajduje szczególny wyraz w pięcioletnim terminie przedawnienia, określonym w art. 46 statutu Trybunału (ww. wyrok w sprawie Sanders i in. przeciwko Komisji, pkt 59). Rozsądny charakter terminu należy oceniać w zależności od okoliczności każdej sprawy, w szczególności wagi sporu dla zainteresowanego, złożoności sprawy i zachowania stron (ww. wyrok w sprawie Eagle i in. przeciwko Komisji, pkt 66)

118 Co do określenia tego terminu sąd wspólnotowy stoi na stanowisku, że do urzędnika należy skierowanie do instytucji wniosku o odszkodowanie w rozsądnym terminie, licząc od chwili zapoznania się z zaskarżaną sytuacją (ww. wyrok w sprawie Eagle i in. przeciwko Komisji, pkt 65, 66; wyrok Sądu z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie F-125/05 Tsarnavas przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-1-43, II-A-1-231, pkt 69).

119 Jak zostało to stwierdzone w pkt 89, skarżący złożył w dniu 1 lutego 2007 r. wniosek o odszkodowanie na podstawie art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego, a następnie w dniu 28 sierpnia 2007 r., na mocy art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego wniósł zażalenie. Najwcześniejsze postępowanie Komisji pozbawione charakteru decyzyjnego, podniesione przez skarżącego w jego skardze, miało miejsce w listopadzie 2002 r., a zainteresowany powziął o nim informacje w grudniu 2002 r. O pozostałych postępowaniach pozbawionych charakteru decyzyjnego skarżący dowiedział się w ciągu 2003 r. i 2004 r. Wobec powyższego, uwzględniając przedmiot sporu, okoliczności sprawy oraz jej złożoność i fakt, że jej przebieg obejmuje kilka lat, skargę o odszkodowanie wniesioną w terminie krótszym niż termin pięcioletni należy uznać, w całości, jako wniesioną w rozsądnym terminie.

120 Z powyższego wynika, że zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Komisję nie może zostać uwzględniony.

W przedmiocie pozostałych podniesionych zarzutów niedopuszczalności dotyczących decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego

121 Komisja stoi na stanowisku, że zarzut skarżącego oparty na niezgodności z prawem decyzji z dnia 9 lipca 2003 r. o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego jest niedopuszczalny, ponieważ chodzi o akt przygotowawczy, który nie podlega zaskarżeniu. Ponadto nie ma on interesu w podważaniu legalności tego aktu, skoro postępowanie zostało umorzone decyzją z dnia 26 października 2004 r.

122 Pierwszy zarzut niedopuszczalności jest nieistotny dla sprawy w zakresie, w jakim skarżący nie wniósł skargi o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 9 lipca 2003 r., ale skargę o odszkodowanie za doznaną krzywdę, wynikającą z tego aktu. Tym samym w niniejszej sprawie, jak zostało to wykazane w pkt 107–113, skarżący ma prawo podnosić niezgodność z prawem takiego aktu przygotowawczego w ramach skargi o odszkodowanie.

123 Drugi zarzut niedopuszczalności podniesiony w związku z decyzją o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego również nie może być uwzględniony. W istocie zamknięcie postępowania dyscyplinarnego w październiku 2004 r. nie skutkowało usunięciem ze skutkiem wstecznym naruszenia jego dobrego imienia, które miało miejsce w szczególności przez cały okres trwania tego postępowania. Tym samym skarżący ma interes prawny w podniesieniu w ramach niniejszej skargi niezgodności z prawem decyzji z dnia 9 lipca 2003 r. o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego.

W przedmiocie powstania odpowiedzialności pozaumownej Komisji

1. *W przedmiocie przesłanek powstania odpowiedzialności pozaumownej Komisji*

Argumenty stron

124 Skarżący stoi na stanowisku, że powstanie odpowiedzialności pozaumownej Komisji wymaga wykazania bezprawności zachowania zarzucanego instytucjom, rzeczywistego wystąpienia szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym zachowaniem a powoływaną szkodą.

125 W odniesieniu do pierwszej z przesłanek skarżący przypomina, że orzecznictwo wymaga, aby zostało wykazane wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom. W przypadku przesłanki, zgodnie z którą naruszenie musi być wystarczająco istotne, decydującym kryterium umożliwiającym stwierdzenie, że jest ona spełniona, jest wyraźne i poważne naruszenie przez daną instytucję wspólnotową granic jej swobody uznania. Jeśli instytucja ta dysponuje tylko znacznie ograniczoną swobodą uznania, a nawet nie posiada takiej swobody, zwykłe naruszenie prawa wspólnotowego może wystarczyć do wykazania istnienia naruszenia wystarczająco istotnego.

126 Komisja również podnosi, że powstanie jej odpowiedzialności pozaumownej wymaga, by skarżący udowodnił bezprawność zachowania zarzucanego instytucji, rzeczywiste wystąpienia szkody oraz związek przyczynowy pomiędzy zarzucanym zachowaniem a powoływaną szkodą.

127 Dodaje, że co się tyczy pierwszej ze wspomnianych trzech przesłanek pozwalających ocenić zasadność skargi o odszkodowanie, orzecznictwo wymaga, aby zostało wykazane istnienie wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia. Jeśli chodzi o wymóg, zgodnie z którym naruszenie musi być wystarczająco istotne, decydujące kryterium pozwalające na uznanie tej przesłanki za spełnioną, w szczególności jeżeli instytucja, o którą chodzi, dysponuje dużym zakresem uznania, stanowi oczywiste i poważne naruszenie przez tę instytucję granic przysługującego jej uznania. Jeżeli instytucja ta dysponuje jedynie znacznie ograniczonym uznaniem bądź uznanie takie jej nie przysługuje, zwykłe naruszenie prawa wspólnotowego może być wystarczające dla stwierdzenia, że miało miejsce wystarczająco istotne naruszenie (wyroki Trybunału: z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie C-352/98 P Bergaderm i Goupil przeciwko Komisji, Rec. s. I-5291, pkt 43, 44; z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie C-312/00 P Komisja przeciwko Camar i Tico, Rec. s. I-11355, pkt 54; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 12 lipca 2001 r. w sprawach połączonych T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 i T-225/99 Comafrica i Dole Fresh Fruit Europe przeciwko Komisji, Rec. s. II-1975, pkt 134–136).

Ocena Sądu

128 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że zasadność skargi o odszkodowanie wniesionej na mocy art. 236 WE (obecnie, po zmianie, art. 270 TFUE) wymaga łącznego spełnienia kilku przesłanek, czyli: bezprawności zachowania zarzucanego instytucjom, rzeczywistego wystąpienia szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym zachowaniem a powoływaną szkodą (wyroki Trybunału: z dnia 1 czerwca 1994 r. w sprawie C-136/92 P Komisja przeciwko Brazzelli Lualdi i in., Rec. s. I-1981, pkt 42; z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie C-348/06 P Komisja przeciwko Girardot, Zb.Orz. s. I-833, pkt 52). Te trzy przesłanki są kumulatywne. Brak spełnienia jednej z nich wystarczy do oddalenia skargi o odszkodowanie.

129 Komisja podnosi, że co się tyczy pierwszej z tych trzech przesłanek, orzecznictwo wymaga wykazania istnienia wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia.

130 Należy jednakże wskazać, że Trybunał stosował ten rodzaj rozumowania wyłącznie w przypadku sporów, w których powstanie odpowiedzialności pozaumownej instytucji było dochodzone na podstawie przepisów art. 288 WE (obecnie, po zmianie, art. 340 TFUE), a nie na podstawie przepisów art. 236 WE (obecnie, po zmianie, art. 270 TFUE).

131 Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że odpowiedzialność pozaumowna instytucji, dochodzona na podstawie przepisów art. 236 WE (obecnie, po zmianie, art. 270 TFUE), może powstać w wyniku samej tylko niezgodności z prawem aktu niekorzystnego (lub postępowania pozbawionego charakteru decyzyjnego), bez potrzeby ustalania, czy chodzi o istnienie wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Girardot, pkt 52, 53).

132 To orzecznictwo nie wyklucza oceny zakresu uznania administracji przez sąd w danej dziedzinie; przeciwnie, kryterium to ma zasadnicze znaczenie przy badaniu zgodności z prawem zaskarżonej decyzji lub działania, ponieważ kontrola zgodności z prawem przez sąd i jej intensywność jest uzależniona od mniejszego lub większego zakresu uznania przysługującego administracji na podstawie obowiązującego prawa oraz wymogów właściwego funkcjonowania, jakie ją obowiązują.

133 Wobec powyższego orzecznictwo przypomniane w pkt 127, do którego odwołuje się Komisja w swoich pismach, nie ma zastosowania do sporów wniesionych na mocy przepisów art. 236 WE (obecnie, po zmianie, art. 270 TFUE). Z powyższego wynika, że w niniejszej sprawie w celu zbadania, czy spełniona jest pierwsza przesłanka powstania odpowiedzialności pozaumownej administracji, do Sądu należy dokonanie oceny, czy działania zarzucane Komisji, w świetle zakresu uznania, jaki przysługuje administracji w przypadku niniejszego sporu, stanowią niezgodne z prawem działanie administracji (zob. w szczególności podobnie wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 7 lutego 2007 r. w sprawie T-339/03 Clotuche przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-2-29, II-A-2-179, pkt 219, 220; z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-250/04 Combescot przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-2-191, II-A-2-1251, pkt 86).

134 W każdym stanie rzeczy, nawet w razie uwzględnienia rozumowania Komisji przedstawionego w pkt 127, należy zauważyć, że każda z bezprawności podniesionych przez skarżącego w zakresie, w jakim jest zasadna, stanowi wystarczająco istotne naruszenie jednej z poniżej wymienionych norm prawnych, które przyznają urzędnikom określone uprawnienia:

— art. 24 regulaminu pracowniczego;

— decyzja z dnia 19 lutego 2002 r.;

— rozporządzenie nr 45/2001;

— zasada domniemania niewinności;

— zasada dobrej administracji, a w szczególności prawa do bezstronnego traktowania.

2. *W przedmiocie bezprawności zachowania Komisji*

W przedmiocie zaniechania działania z własnej inicjatywy oraz opóźnienia Komisji dotyczących obowiązku wspomagania

Argumenty stron

135 Skarżący stoi na stanowisku, że na Komisji spoczywa, na mocy art. 24 regulaminu pracowniczego, obowiązek wspomagania urzędników, którzy zostają zaatakowani przez prasę. Przepis ten zobowiązuje administrację do podjęcia w krótkim terminie działań, mających na celu uniknięcie doznania przez urzędnika niedającej się naprawić krzywdy. W niniejszej sprawie Komisja zwlekała z podjęciem działań i tym samym dopuściła się bezprawnego działania powołującego powstanie jej odpowiedzialności. Po pierwsze, Komisja powinna była działać z własnej inicjatywy w krótkim terminie po ukazaniu się artykułu prasowego naruszającego cześć i dobre imię w zakresie działalności zawodowej jej urzędnika, nie czekając, aż on oficjalnie się do niej o to zwróci. Po drugie, Komisja powinna była działać bardzo szybko, ponieważ wnioski o wsparcie, które do niej skierował skarżący, uzasadnione były opublikowaniem zniesławiających go artykułów prasowych. Natomiast w przypadku pierwszego wniosku o wsparcie Komisja zadziałała w sposób niewystarczający i z opóźnieniem. Ponadto odpowiedź na wniosek o wsparcie dotarła do skarżącego dopiero kilka lat po jego złożeniu. Co się tyczy dwóch pozostałych wniosków o wsparcie, Komisja oddaliła je po ponad trzech miesiącach od daty ich wpływu. Po trzecie, komunikat prasowy z dnia 27 października 2004 r., informujący lakonicznie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego wszczętego przeciwko skarżącemu, opublikowany został zbyt późno i nie jest wystarczający, aby naprawić naruszenie czci i dobrego imienia zainteresowanego w zakresie działalności zawodowej.

136 Komisja podnosi, że na wnioski o wsparcie, wniesione przez skarżącego na podstawie art. 24 regulaminu pracowniczego, odpowiedziała w odpowiednim czasie i we właściwy sposób. Po pierwsze, szybko i z własnej inicjatywy odpowiedziała na pytania p. Tillacka oskarżającego skarżącego o faworyzowanie określonych przedsiębiorstw przy udzielaniu zamówień przez Eurostat. Po drugie, zareagowała bezzwłocznie na opublikowane na stronie internetowej magazynu *Stern* i w dzienniku *Le Quotidien* artykuły prasowe powtarzające zarzuty o faworyzowaniu i o „dyscyplinarnym przeniesieniu" skarżącego na inne stanowisko. Ponadto uzyskała prawo do odpowiedzi na łamach tego ostatniego dziennika i mogła publicznie zdementować te zarzuty. Przypomina również, że zgodnie z orzecznictwem nie jest zobowiązana reagować na każdy opublikowany artykuł prasowy zawierający zniesławiające zarzuty wobec jednego ze swoich urzędników lub członków personelu, ale po prostu ma mu udzielić odpowiedniego wsparcia. W niniejszej sprawie upoważnienie skarżącego do powoływania się w przypadku podobnych ataków na stanowisko Komisji wyrażone w prawie do odpowiedzi, opublikowanym przez dziennik *Le Quotidien*, stanowi wystarczające wsparcie. Po trzecie, Komisja stoi na stanowisku, że oddalając wnioski o wsparcie skierowane do niej przez skarżącego w lipcu 2003 r., odpowiedziała w stosowny sposób. W istocie komunikat prasowy, dokonujący rozróżnienia pomiędzy losem skarżącego a losem dwóch pozostałych dyrektorów Eurostatu, przeciwko którym OLAF prowadził dochodzenie, niosło ze sobą ryzyko naznaczenia w większym stopniu tych dwóch urzędników i zaszkodzenia wizerunkowi Komisji. Po czwarte, w dniu 27 października 2004 r. Komisja z własnej inicjatywy opublikowała komunikat prasowy w *Midday Express*, w którym poinformowała o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego wszczętego przeciwko skarżącemu.

137 Na rozprawie Komisja poinformowała ponadto, że nie można podnosić wobec niej zarzutu zareagowania z opóźnieniem, skoro odpowiedziała na wnioski o wsparcie w terminie czterech miesięcy przewidzianym przepisami art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego.

Ocena Sądu

138 Jak zostało to stwierdzone powyżej w pkt 98 niniejszego wyroku, nie są dopuszczalne zarzuty skarżącego dotyczące treści decyzji podjętych przez Komisję w odpowiedzi na jego wnioski o wsparcie. Wobec powyższego zostaną zbadane wyłącznie zarzuty skarżącego dotyczące postępowania administracji pozbawionego charakteru decyzyjnego, a w szczególności opóźnienie, z jakim odpowiedziała na te wnioski.

139 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że administracji przysługuje szerokie uznanie przy wyborze działań i środków w zakresie art. 24 regulaminu pracowniczego. Jednakże powinna ona, w przypadku poważnych i bezzasadnych oskarżeń naruszających cześć i dobre imię w zakresie działalności zawodowej urzędnika przy pełnieniu przez niego funkcji, odrzucić te oskarżenia i podjąć wszelkie działania w celu przywrócenia naruszonego dobrego imienia zainteresowanego (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Caronna przeciwko Komisji, pkt 64, 65, 92 i przytoczone tam orzecznictwo). W szczególności administracja powinna podjąć interwencję z całą konieczną stanowczością i odpowiedzieć z szybkością i starannością wymaganymi okolicznościami danego przypadku (wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 21 kwietnia 1993 r. w sprawie T-5/92 Tallarico przeciwko Parlamentowi, Rec. s. II-477, pkt 31; z dnia 28 lutego 1996 r. w sprawie T-294/94 Dimitriadis przeciwko Trybunałowi Obrachunkowemu, RecFP s. I-A-51, II-151, pkt 39, 45; z dnia 17 marca 1998 r. w sprawie T-183/95 Carraro przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-123, II-329, pkt 33).

140 Wnioski o udzielenie wsparcia złożone przez urzędnika z powodu zniesławienia lub naruszenia jego czci i dobrego imienia w zakresie działalności zawodowej w prasie wymagają, co do zasady, bardzo szybkiej odpowiedzi ze strony administracji, aby odnieść właściwy skutek i umożliwić urzędnikowi uniknięcie w danym przypadku utraty terminu w związku z bardzo krótkimi terminami przewidzianymi na wniesienie skargi w przypadku przestępstw prasowych do niektórych sądów krajowych.

141 Ponadto sąd wspólnotowy orzekł, że opóźnienie w działaniu, przy braku szczególnych okoliczności, stanowi niezgodne z prawem działanie administracji mogące powodować powstanie jej odpowiedzialności (w przedmiocie opóźnienia w sporządzeniu sprawozdania z oceny pracownika zob. w szczególności wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 1986 r. w sprawach połączonych 173/82, 157/83 i 186/84 Castille przeciwko Komisji, Rec. s. 497; ww. wyrok w sprawie Latham przeciwko Komisji, pkt 49, 50; w przedmiocie opóźnienia w skorygowaniu błędnych informacji zob. ww. wyrok w sprawie Heinemann przeciwko Komisji, pkt 12).

142 W świetle powyższych wywodów należy oceniać działania Komisji.

143 Ogólnie Komisja podtrzymuje na rozprawie, że nie działała z opóźnieniem, skoro podjęła decyzje dotyczące różnych wniosków o wsparcie skarżącego i doręczyła mu te decyzje w terminie czterech miesięcy przewidzianym w art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego.

144 W tym zakresie Sąd stoi na stanowisku, że wyłącznym celem przepisów art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego jest, wobec braku odpowiedzi administracji na wniosek po upływie terminu czterech miesięcy, sprowokowanie dorozumianej decyzji odmownej ze strony administracji, która może być zaskarżona do sądu po postępowaniu poprzedzającym wniesienie skargi przewidzianym przepisami art. 90 ust. 2 tego regulaminu pracowniczego (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Ronchi przeciwko Komisji, pkt 31). Natomiast, co się tyczy powstania odpowiedzialności pozaumownej administracji z powodu opóźnienia, te przepisy nie mogą być interpretowane jako oznaczające, że

administracja dysponuje ogólnie terminem czterech miesięcy na zajęcie stanowiska, niezależnie od okoliczności sprawy. Taka wykładnia byłaby sprzeczna z orzecznictwem, według którego administracja nawet w braku obowiązującego terminu ustanowionego przepisami zobowiązana jest działać w rozsądnym terminie, który należy oceniać każdorazowo w świetle okoliczności sprawy (zob. w szczególności analogicznie wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 10 czerwca 2004 r. w sprawie T-307/01 François przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1669, pkt 48, 49; wyrok Sądu z dnia 14 lutego 2007 r. w sprawie F-1/06 Fernández Ortiz przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-1-53, II-A-1-293, pkt 41, 42, 44).

145 Tym samym fakt, że Komisja odpowiedziała na wnioski o wsparcie w terminie czterech miesięcy, sam w sobie nie pozwala przyjąć, że zadziałała szybko i z wymaganą starannością. Wobec powyższego należy sprawdzić, w każdym przypadku, czy administracja zadziałała w rozsądnym terminie.

– Co się tyczy bezczynności Komisji i braku działania z jej inicjatywy

146 Jak zostało to przypomniane w pkt 101 niniejszego wyroku, jedynie niektóre szczególne okoliczności mogą zobowiązywać administrację do podjęcia określonego działania wspierającego z własnej inicjatywy (ww. wyrok w sprawie Sommerlatte przeciwko Komisji, pkt 21, 22; ww. wyrok w sprawie Belgia i Komisja przeciwko Genette, pkt 101, 102; ww. postanowienie w sprawie Frankin i in. przeciwko Komisji, pkt 24). Natomiast w niniejszej sprawie, wobec braku wykazania lub choćby podniesienia takich szczególnych okoliczności Komisja nie zachowała się niezgodnie z prawem, powstrzymując się od działania z własnej inicjatywy wobec oskarżeń publikowanych przez różne dzienniki europejskie, dotyczących skarżącego.

147 Na wstępie należy przypomnieć, że – wbrew twierdzeniom skarżącego – Komisja podjęła działania z własnej inicjatywy wkrótce po przesłaniu przez p. Tillacka pytań naruszających jego dobre imię w zakresie działalności zawodowej i zdementowała podniesione pod jego adresem zarzuty o faworyzowaniu, przed otrzymaniem pierwszego wniosku o wsparcie wniesionego przez skarżącego w dniu 11 listopada 2002 r. W dniach 28 i 29 października 2002 r. Eurostat zorganizował spotkania w celu przygotowania odpowiedzi Komisji na pytania p. Tillacka, które zostały mu przekazane w dniu 11 listopada 2002 r.

– W przedmiocie reakcji Komisji na wniosek o wsparcie z dnia 11 listopada 2002 r.

148 Skarżący złożył wniosek o wsparcie po przesłaniu przez p. Tillacka do Komisji w dniu 25 października i 7 listopada 2002 r. pytań sugerujących w szczególności, że faworyzował on spółki greckie przy udzielaniu zamówień przez Eurostat. W dniu 13 listopada 2002 r. p. Tillack opublikował artykuł na stronie internetowej magazynu *Stern*, w którym powtórzył większość wspomnianych oskarżeń o faworyzowanie i bezpośrednio podważał cześć i dobre imię skarżącego w zakresie działalności zawodowej. W dniach 14 i 20 listopada 2002 r. odpowiednio *Le Quotidien* i *L'Investigateur* opublikowały artykuły zawierające zarzuty o tym samym charakterze i informujące dodatkowo, że skarżący został „odwołany ze stanowiska".

149 Komisja odpowiedziała na pytania p. Tillacka w dniu 11 listopada 2002 r. Ponadto pismem z dnia 15 listopada 2002 r. wystąpiła do redakcji dziennika *Le Quotidien* o prawo do odpowiedzi, która przychyliła się do jej wniosku w dniu 18 listopada 2002 r. Uwzględniając okres kilku dni, w którym Komisja podjęła działania, Sąd stoi na stanowisku, że w niniejszej sprawie administracja podjęła działania z wymaganą szybkością.

150 O ile godny ubolewania jest fakt, że Komisja nie podjęła wszystkich działań, jakich wymagałaby ta sytuacja, w szczególności nie reagując na artykuły opublikowane na stronie internetowej magazynu *Stern* i w dzienniku *L'Investigateur*, ten brak reakcji, który należy uznać za dorozumianą decyzję odmowy wsparcia (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Ronchi przeciwko Komisji, pkt 25–31), jak

zostało to przypomniane w pkt [83], nie może być zaskarżony w ramach niniejszej skargi o zadośćuczynienie w zakresie, w jakim decyzja ta nie została zaskarżona skargą o stwierdzenie nieważności w terminach przewidzianych art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego.

151 Natomiast administracja, informując skarżącego dopiero pismem z dnia 20 grudnia 2002 r. o dalszym biegu jego wniosku o wsparcie, nie działała z wymaganą starannością. Odpowiadając bowiem dopiero po upływie ponad miesiąca na wniosek o wsparcie, Komisja – uwzględniając okoliczności sprawy – z opóźnieniem poinformowała skarżącego, że nie zamierza podejmować działań wykraczających poza podjęte już środki, w sytuacji gdy jej stanowisko było istotnym elementem umożliwiającym skarżącemu podjęcie działań przeciwko wspomnianym organom prasowym z pełną znajomością rzeczy.

152 To zawinione opóźnienie powoduje powstanie odpowiedzialności instytucji.

– W przedmiocie reakcji Komisji na wnioski o wsparcie z dni 15 i 21 lipca 2003 r.

153 Skarżący przedstawił wnioski o wsparcie w dniach 15 i 21 lipca 2003 r., z jednej strony, po opublikowaniu w *Financial Times* i *Le Monde* w dniach 10 i 11 lipca 2003 r. artykułów ujawniających skandal finansowy w Eurostacie, oraz z drugiej strony, w tym kontekście, o wszczęciu przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego, podobnie jak przeciwko innemu dyrektorowi i dyrektorowi generalnemu Eurostatu.

154 Komisja ustosunkowała się do tych wniosków o wsparcie dopiero w dniu 1 października 2003 r. Uwzględniając charakter złożonych wniosków o wsparcie dotyczących ryzyka zniesławienia oraz naruszenia czci i dobrego imienia w zakresie działalności zawodowej urzędnika, Sąd stoi na stanowisku, że instytucja, która ustosunkowała się do tych wniosków dopiero po upływie ponad dwóch miesięcy, nie działała z wymaganą starannością w tym zakresie (zob. pkt 140 niniejszego wyroku) i dopuściła się bezprawnego działania powodującego powstanie jej odpowiedzialności.

– W przedmiocie komunikatu prasowego z dnia 27 października 2004 r.

155 Bezsporne jest, że nazajutrz po przyjęciu decyzji o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego wszczętego przeciwko skarżącemu Komisja opublikowała komunikat prasowy informujący o tym umorzeniu. Tym samym w okolicznościach niniejszej sprawy ta publikacja była działaniem mającym na celu przywrócenie czci skarżącemu podjętym bez opóźnienia. O ile godny ubolewania jest fakt, że Komisja nie zdecydowała się na podjęcie bardziej zdecydowanych działań, ta decyzja o niewystarczającym wsparciu nie może być zaskarżona w ramach niniejszej skargi, jak zostało to wyjaśnione w pkt 93 i 98 niniejszego wyroku.

156 Z powyższego wynika, że Komisja, informując z opóźnieniem skarżącego o ustosunkowaniu się do jego pierwszego wniosku o wsparcie i nie udzielając w stosownym terminie odpowiedzi na wnioski o wsparcie z lipca 2003 r., dopuściła się niezgodnych z prawem działań powodujących powstanie jej odpowiedzialności (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Caronna przeciwko Komisji, pkt 99; ww. wyrok w sprawie Ronchi przeciwko Komisji, pkt 52).

W przedmiocie przecieków poufnych informacji

Argumenty stron

157 Skarżący stoi na stanowisku, że dwukrotnie nastąpił przeciek dotyczących go informacji poufnych. Pierwszy przeciek dotyczący zamiaru podjęcia decyzji o przeniesieniu z urzędu skarżącego na stanowisko przy dyrektorze Eurostatu miał miejsce w listopadzie 2002 r. Artykuły prasowe informowały

o powołaniu go na stanowisko głównego doradcy przy dyrektorze generalnym Eurostatu, podczas gdy w rzeczywistości został powołany na stanowisko głównego doradcy w DG ds. Personelu i Administracji. Drugi przeciek, dotyczący decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, miał miejsce w lipcu 2003 r. Artykuły w prasie międzynarodowej bezzasadnie sugerowały, że skarżący zamieszany jest w skandal finansowy przedsiębiorstwa Planistat. Te przecieki informacji mogły pochodzić wyłącznie ze służb Komisji. Ponadto, uwzględniając charakter ujawnionych danych osobowych, w wyniku tych przecieków nastąpiło naruszenie art. 2 lit. b) rozporządzenia nr 45/2001.

158 Komisja podnosi, po pierwsze, że skarżący nie wykazał, iż informacje zawarte w artykułach prasowych, które przedstawia, pochodzą z przecieków ze służb Komisji. W istocie artykuły te w żadnym miejscu nie powołują się na źródła. Po drugie, Komisja stoi na stanowisku, że w każdym razie przecieki nie stanowią istotnego naruszenia prawa wspólnotowego powodującego powstanie odpowiedzialności instytucji. Po trzecie, co się tyczy pierwszego podnoszonego przecieku informacji, Komisja uważa, że ujawnione informacje nie naruszają dobrego imienia skarżącego.

Ocena Sądu

159 Skarżący w swoich pismach oraz na rozprawie ogranicza się do podniesienia niezgodnych z prawem przecieków informacji osobowych mających źródło w służbach Komisji, które miały miejsce dwukrotnie w listopadzie 2002 r. i w lipcu 2003 r. Natomiast skarżący nie podnosi, na poparcie swoich żądań odszkodowawczych, ujawnienia dotyczących go danych osobowych, które mogło mieć miejsce przy okazji publikacji komunikatów prasowych przez Komisję.

160 Na wstępie należy przypomnieć, iż z orzecznictwa wynika, że niezgodne z prawem przecieki informacji osobowych stanowią przetwarzanie danych osobowych sprzeczne z przepisami rozporządzenia nr 45/2001 (zob. podobnie wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-259/03 Nikolaou przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 208).

161 Ponadto, Sąd przypomina, że w ramach skargi o odszkodowanie do strony skarżącej należy wykazanie, czy spełnione są przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej instytucji. Tym samym w niniejszej sprawie skarżący powinien co do zasady wykazać, że opublikowane w prasie informacje, które go dotyczą, pochodzą z przecieków z winy administracji (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Nikolaou przeciwko Komisji, pkt 141; ww. wyrok w sprawie Franchet i Byk przeciwko Komisji, pkt 182). Istnieje jednakże pewne ograniczenie tej zasady, w przypadku gdy fakt wyrządzający szkodę mógł być spowodowany kilkoma różnymi przyczynami i gdy instytucja wspólnotowa nie dostarczyła żadnego dowodu umożliwiającego ustalenie, której z tych przyczyn można przypisać ten fakt, chociaż znajduje się ona w najkorzystniejszej pozycji, aby dostarczyć dowody w tym względzie, w związku z czym utrzymująca się niepewność powinna ją obciążać (ww. wyrok w sprawie Franchet i Byk przeciwko Komisji, pkt 183).

162 W świetle powyższych zasad należy zbadać istnienie przecieków podnoszonych przez skarżącego.

163 Po pierwsze, skarżący stoi na stanowisku, że przeciek danych osobowych, tzn. nieuprawnione ujawnienie projektu decyzji o przeniesieniu z urzędu skarżącego na stanowisko specjalnego doradcy przy dyrektorze Eurostatu, od którego w międzyczasie odstąpiono, miał miejsce, skoro informacja ta pojawiła się w artykule prasowym opublikowanym w dzienniku luksemburskim *Le Quotidien* w dniu 14 listopada 2002 r.

164 Jednakże należy przypomnieć, że w dniu 13 listopada 2002 r. Komisja opublikowała komunikat prasowy, w którym poinformowała o przeniesieniu z urzędu pewnej liczby dyrektorów Eurostatu. W tym komunikacie prasowym zostało oficjalnie podane – nawet jeżeli informacja ta była błędna – że skarżący również został przeniesiony na inne stanowisko w służbach Eurostatu. W takich

okolicznościach, uwzględniając treść tego oficjalnego komunikatu prasowego, nie wydaje się, by informacje opublikowane w dniu 14 listopada 2002 r. przez luksemburski dziennik *Le Quotidien* pochodziły z przecieków poufnych danych mających swoje źródło w służbach Komisji.

165 W każdym stanie rzeczy, przy założeniu, że taki przeciek miał miejsce, skarżący nie wykazał związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy tym przeciekiem a krzywdą, której miał doznać. W istocie podnoszone naruszenie dobrego imienia wynika nie z samego przecieku, ale ze zbieżności pomiędzy podjęciem decyzji o przeniesieniu z urzędu, oficjalnym opublikowaniem informacji o niej i opublikowaniem artykułu przez p. Tillacka, w którym formułował on zarzuty pod adresem skarżącego, podając jego nazwisko.

166 Po drugie, skarżący podnosi, że w lipcu 2003 r. służby Komisji ponownie były źródłem niezgodnego z prawem przecieku danych osobowych, kiedy w różnych artykułach, w szczególności w artykule opublikowanym w dniu 10 lipca 2003 r. w dzienniku *The Financial Times*, pojawiły się informacje, że Komisja wszczęła postępowanie dyscyplinarne przeciwko skarżącemu i że on sam uwikłany jest w skandal finansowy mający związek z przedsiębiorstwem Planistat.

167 W dniu 9 lipca 2003 r. Komisja opublikowała komunikat prasowy, w którym poinformowała w szczególności o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego przeciwko trzem urzędnikom, o zawieszeniu na okres prowadzonych dochodzeń umów zawartych pomiędzy Eurostatem i przedsiębiorstwem Planistat, świadczącym usługi konsultantów w zakresie ekonomii i statystyki oraz o tym, że dwa raporty sporządzone przez jej służby pozwoliły na stwierdzenie istnienia poważnych naruszeń przepisów finansowych w Eurostacie.

168 Jednakże z lektury tego komunikatu prasowego wynika, że nie ma w nim ani nazwiska skarżącego, ani żadnego elementu umożliwiającego zidentyfikowanie go jako jednego z urzędników, przeciwko którym toczy się postępowanie dyscyplinarne. W takich okolicznościach pojawienie się nazwiska skarżącego w artykule opublikowanym przez *Financial Times* może mieć źródło wyłącznie w niezgodnym z prawem przecieku informacji. Ponadto ten przeciek może mieć źródło wyłącznie w służbach Komisji, ponieważ żadna instytucja nie zajmowała się tą sprawą, a skarżący nie miał żadnego interesu w tym, by ujawniać tego rodzaje informacje prasie.

169 Oczywiście Komisja stoi na stanowisku, że skarżący nie wykazał formalnie, że jej służby są źródłem niezgodnego z prawem ujawnienia nazwiska skarżącego. Jednakże, zgodnie z zasadami przypomnianymi w orzecznictwie powołanym w pkt 161 niniejszego wyroku, w sytuacjach, w których utrzymuje się niepewność, ciężar dowodu spoczywa nie na skarżącym, ale na pozwanej instytucji.

170 Ponadto w sytuacji gdy Komisja stoi na stanowisku, że dziennikarze po przeczytaniu komunikatu z dnia 9 lipca 2003 r. sami mogli ustalić nazwisko skarżącego po przeprowadzeniu zwykłych poszukiwań w Internecie, te nieprecyzyjne zarzuty nie pozwalają przyjąć, że Komisja nie ujawniła niezgodnie z prawem nazwiska skarżącego. Należy bowiem zauważyć, że artykuł w *Financial Times* opublikowany został natychmiast po pojawieniu się komunikatu prasowego z dnia 9 lipca 2003 r. i z dużą pewnością informuje on o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego przeciwko skarżącemu. Ponadto z akt nie wynika, że *Financial Times* należy do organów prasowych, które prawie rok wcześniej wspominały o podejrzeniu faworyzowania przez skarżącego przedsiębiorstw greckich przy udzielaniu zamówień.

171 Z powyższego wynika, że ujawniając niezgodnie z prawem nazwisko skarżącego jako jednego z urzędników, przeciwko któremu toczy się postępowanie dyscyplinarne, Komisja naruszyła przepisy rozporządzenia nr 45/2001. To niezgodne z prawem działanie powoduje powstanie jej odpowiedzialności.

W przedmiocie sprawozdania służby audytu wewnętrznego Eurostatu

Argumenty stron

172 Skarżący stoi na stanowisku, że przy sporządzaniu sprawozdania służba audytu wewnętrznego Eurostatu dopuściła się pewnej liczby niezgodnych z prawem działań. Po pierwsze, audyt został przeprowadzony z naruszeniem reguł audytu. W szczególności dyrektor Eurostatu nie wyznaczył służby audytu wewnętrznego do sporządzenia sprawozdania w następstwie pytań skierowanych przez p. Tillacka.

173 Po drugie, sprawozdanie nie jest bezstronne i narusza zasadę domniemania niewinności. I tak pani D., autorka tego sprawozdania, żywi uprzedzenia w stosunku do skarżącego i od początku przeprowadzania audytu wewnętrznego dążyła do sporządzenia niekorzystnego dla niego sprawozdania. Ten brak bezstronności potwierdza również reakcja pani D. na uwagi skarżącego zgłoszone do projektu sprawozdania z audytu.

174 Po trzecie, Komisja naruszyła zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań i dobrej administracji, nie wzywając skarżącego na rozmowę przed sporządzeniem końcowej wersji sprawozdania i nie uwzględniając uwag pisemnych, które skierował pocztą elektroniczną z dnia 24 czerwca 2003 r.

175 Komisja przypomina na wstępie, że sporne sprawozdanie sporządzone przez służby audytu wewnętrznego Eurostatu stanowi sprawozdanie z audytu a nie raport z dochodzenia administracyjnego. Wobec powyższego administracja nie była zobowiązana przestrzegać przepisów dotyczących dochodzeń administracyjnych takich jak decyzja Komisji z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie prowadzenia dochodzeń administracyjnych i postępowań dyscyplinarnych.

176 Ponadto Komisja podnosi, że sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Eurostatu zostało sporządzone zgodnie z obowiązującymi zasadami.

177 Po pierwsze, przeprowadzenie audytu wewnętrznego zostało wyraźnie zarządzone przez dyrektora generalnego Eurostatu, co potwierdza zresztą dokument zatytułowany „Chronologia czynności/zdarzeń audytu w sprawie udzielania zamówień w ramach programu Supcom 1995–1998", z którego wynika, że „Franchet poleca służbie audytu wewnętrznego wnikliwe zbadanie określonych kwestii".

178 Po drugie, prawa do obrony były przestrzegane, ponieważ skarżący otrzymał kopię projektu sprawozdania z audytu wewnętrznego, zgodnie z przepisami karty audytu służby audytu wewnętrznego Eurostatu z dnia 17 czerwca 2002 r. (zwanej dalej „kartą audytu") i umożliwione zostało mu przedstawienie uwag do tego projektu. Ponadto służba audytu wewnętrznego przeanalizowała uwagi przedłożone przez skarżącego. Fakt, że skarżący nie został przesłuchany przed sporządzeniem wersji końcowej sprawozdania z audytu wewnętrznego, nie pozwala stwierdzić, że Komisja naruszyła prawa do obrony, ponieważ żaden przepis ustawowy lub wykonawczy ani żadna podstawowa zasada prawa wspólnotowego nie ustanawia takiego obowiązku.

179 Po trzecie, sprawozdanie z audytu wewnętrznego nie jest stronnicze i nie narusza zasady domniemania niewinności. W istocie z lektury tego sprawozdania wynika, że zostało sporządzone bezstronnie, a celem jego nie jest ustalenie, czy skarżący popełnił czyny niezgodne z prawem, ale dokonanie ogólnej oceny ryzyka, jakie stanowią oskarżenia pod adresem Eurostatu i jednego z jego urzędników.

Ocena Sądu

180 Po pierwsze, Sąd stoi na stanowisku, że uwzględniając, z jednej strony, wyraźne sformułowania użyte w projekcie sprawozdania i w sprawozdaniu służby audytu wewnętrznego Eurostatu oraz, z drugiej strony, przeprowadzone postępowanie, administracja – zgodnie z tym, co podnosi – przeprowadziła

audyt wewnętrzny, a nie dochodzenie administracyjne. IDOC nie brał w żaden sposób udziału w realizacji tego audytu. Z powyższego wynika, że skarżący nie może podnosić naruszenia przepisów decyzji z dnia 19 lutego 2002 r. w celu powstania odpowiedzialności Komisji.

181 Po drugie, skarżący stoi na stanowisku, że sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Eurostatu jest nieprawidłowe, ponieważ dyrektor generalny Eurostatu nie zlecił na piśmie przeprowadzenia audytu służbie audytu wewnętrznego.

182 Jednakże żaden przepis prawa Unii, ani nawet karta audytu, nie nakłada na dyrektora generalnego Eurostatu zlecenia na piśmie przeprowadzenia audytu służbie audytu wewnętrznego. Ponadto z akt sprawy wynika, a w szczególności z dokumentu „Chronologia czynności/zdarzeń audytu w sprawie udzielania zamówień w ramach programu Supcom 1995–1998", że przeprowadzenie spornego audytu zainicjowane zostało przez dyrektora generalnego Eurostatu. W jego pisemnym oświadczeniu, załączonym do repliki, Franchet, były dyrektor generalny Eurostatu, stwierdza ponadto, że przypomina sobie, iż „poprosił panią D., by zbadała, czy p. Tillack miał poważne podstawy, by skierować takie pytania". Bez wątpienia Komisja nie potrafiła wyjaśnić na rozprawie, na mocy jakiej decyzji audyt, przez wiele miesięcy zapomniany, został ponownie podjęty w dniu 21 maja 2003 r. przez przekazanie skarżącemu projektu sprawozdania z audytu. Jednak priorytetowym zadaniem nowego dyrektora generalnego, powołanego w dniu 21 maja 2003 r., było wyjaśnienie wszystkich nieprawidłowości w działaniu Eurostatu. Tym samym, uwzględniając okoliczności niniejszej sprawy, nie wydaje się, by podjęcie audytu było nieprawidłowe i wynikało wyłącznie z inicjatywy pani D. Wobec powyższego zarzut ten należy oddalić.

183 Po trzecie, skarżący podnosi, że w trakcie sporządzania sprawozdania przez służby audytu wewnętrznego Eurostatu naruszona została zasada domniemania niewinności.

184 Należy przypomnieć, że zasada domniemania niewinności, taka, jaka wynika w szczególności z art. 6 ust. 2 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC"), należy do praw podstawowych, które, zgodnie z orzecznictwem Trybunału i art. 6 ust. 2 UE są potwierdzone w porządku prawnym Unii (zob. w szczególności wyrok Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-199/92 P Hüls przeciwko Komisji, Rec. s. I-4287, pkt 149, 150; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 4 października 2006 r. w sprawie T-193/04 Tillack przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3995, pkt 121; ww. wyrok w sprawie Franchet i Byk przeciwko Komisji, pkt 209).

185 Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka art. 6 ust. 2 EKPC dotyczy wszystkich postępowań karnych, niezależnie od wyniku postępowania, a nie tylko badania zasadności oskarżenia. Postanowienie to gwarantuje każdej osobie, że nie będzie określona ani traktowana jako winna czynu zabronionego, zanim jej wina nie zostanie dowiedziona przed sądem. A zatem wymaga on między innymi, aby sprawując swe funkcje, skład sądu nie wychodził z założenia, że oskarżony popełnił zarzucany mu czyn. Zasada domniemania niewinności zostaje naruszona, gdy dochodzi do wydania oświadczeń lub decyzji, które odzwierciedlają przeświadczenie o winie danej osoby, które wzbudzają w społeczeństwie przekonanie o winie tej osoby lub przesądzają o ocenie okoliczności faktycznych przez właściwy sąd (zob. w szczególności wyroki ETPC: z dnia 10 lutego 1995 r. w sprawie Allenet de Ribemont przeciwko Francji, seria A, nr 308, §§ 38–41; wyrok z dnia 10 października 2000 r. w sprawie Daktaras przeciwko Litwie, *Recueil des arrêts et décisions*, 2000-X, § 44; z dnia 21 września 2006 r. w sprawie Pandy przeciwko Belgii, nr 13583/02, §§ 41, 42).

186 Jednak w niniejszej sprawie bezsporne jest, że wobec skarżącego nie zostało wszczęte żadne postępowanie karne.

187 Ponadto sądy Unii orzekają niezmiennie, że naruszenie art. 6 EKPC nie może być skutecznie podniesione w ramach dochodzenia administracyjnego lub dyscyplinarnego, ponieważ instytucja wszczynająca takie postępowanie nie może być uznana za „sąd" w rozumieniu tego art. 6 (zob.

w szczególności postanowienie Trybunału z dnia 16 lipca 1998 r. w sprawie C-252/97 P N przeciwko Komisji, Rec. s. I-4871, pkt 52; wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 17 października 1991 r. w sprawie T-26/89 de Compte przeciwko Parlamentowi, Rec. s. II-781, pkt 94; z dnia 15 maja 1997 r. w sprawie T-273/94 N przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-97, II-289, pkt 95; wyrok Sądu z dnia 8 listopada 2007 r. w sprawie F-40/05 Andreasen przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-1-337, II-A-1-1859, pkt 125–127, odwołanie w toku przed Sądem Unii Europejskiej, sprawa T-17/08 P).

188 W tych okolicznościach zarzut oparty na naruszeniu w trakcie przeprowadzania audytu wewnętrznego zasady domniemania niewinności, takiej, jaka wynika w szczególności z przepisów art. 6 ust. 2 EKPC, jest nieistotny dla sprawy, ponieważ służba audytu wewnętrznego Eurostatu nie stanowi „sądu" w rozumieniu tego art. 6.

189 Niemniej jednak zasada bezstronności wymaga, by władze administracyjne przeprowadzające audyt nie miały uprzedzeń w stosunku do przedmiotu ich kontroli. Władze te mogą zmienić taką postawę dopiero po stwierdzeniu nieprawidłowości (zob. analogicznie w przedmiocie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego ww. wyrok w sprawie Pessoa e Costa przeciwko Komisji, pkt 56).

190 W niniejszej sprawie skarżący stoi na stanowisku, że pani D. od początku audytu miała uprzedzenia co do treści wniosków sprawozdania służby audytu wewnętrznego Eurostatu.

191 Po pierwsze, Sąd stoi na stanowisku, że okoliczność, iż w celu określenia zakresu audytu wewnętrznego uwzględnione zostały wyłącznie pytania zadane przez dziennikarza niemieckiego p. Tillacka lub że sprawozdanie z audytu wewnętrznego częściowo podważyło odpowiedzi udzielone przez Komisję na pytania p. Tillacka, nie jest wystarczająca, by stwierdzić brak bezstronności służby audytu wewnętrznego Eurostatu w stosunku do skarżącego. Z jednej strony, jak zostało to wyjaśnione w pkt 182 niniejszego wyroku, audyt został ograniczony do kwestii poruszanych w pytaniach p. Tillacka nie z inicjatywy pani D., ale na wniosek dyrektora generalnego. Z drugiej strony, uwzględniając, że odpowiedzi udzielone przez Komisję na pytania p. Tillacka zostały opracowane w określonej dacie, informacje zawarte w tych odpowiedziach mogły zostać w późniejszym czasie zmienione lub zniuansowane w następstwie dodatkowych czynności przeprowadzonych przez służbę audytu wewnętrznego.

192 Po drugie, prawdą jest, że pani D., z jednej strony, poinformowała nowego dyrektora generalnego, iż uważa, że komentarze skarżącego na temat projektu sprawozdania z audytu są niestosowne, i z drugiej strony, że wstrzymała projekt odpowiedzi na komentarze skarżącego, przygotowany przez zespół audytowy. Jednakże te działania, chociaż świadczą o subiektywnym wartościowaniu, nie stanowią dowodu stronniczości pani D., która pozostała w granicach swojego uznania, przysługującego kierownikowi służby audytu wewnętrznego. Wobec powyższego zarzut ten również należy oddalić.

193 Co się tyczy zarzutu opartego na naruszeniu zasady poszanowania uzasadnionych oczekiwań, należy przypomnieć, że ta zasada należy do podstawowych zasad Unii (wyrok Trybunału z dnia 5 maja 1981 r. w sprawie 112/80 Dürbeck, Rec. s. 1095, pkt 48). Prawo domagania się ochrony uzasadnionych oczekiwań zakłada spełnienie trzech przesłanek. Po pierwsze, zainteresowanemu muszą zostać dostarczone przez administrację precyzyjne, bezwarunkowe i zgodne zapewnienia pochodzące z uprawnionych i wiarygodnych źródeł (wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 21 lipca 1998 r. w sprawach połączonych T-66/96 i T-221/97 Mellett przeciwko Trybunałowi Sprawiedliwości, RecFP s. I-A-449, II-1305, pkt 106, 107). Po drugie, charakter tych zapewnień musi rodzić uzasadnione oczekiwanie w przekonaniu osoby, do której są adresowane (wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 9 lutego 1994 r. w sprawie T-3/92 Latham przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-23, II-83, pkt 58; z dnia 27 lutego 1996 r. w sprawie T-235/94 Galtieri przeciwko Parlamentowi, RecFP s. I-A-43, II-129, pkt 63, 64; z dnia 17 lutego 1998 r. w sprawie T-56/96 Maccaferri przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-57, II-133, pkt 54). Po trzecie, udzielone zapewnienia muszą być zgodne z mającymi

zastosowanie normami (wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 1986 r. w sprawie 162/84 Vlachou przeciwko Trybunałowi Obrachunkowemu, Rec. s. 481, pkt 6; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 27 marca 1990 r. w sprawie T-123/89 Chomel przeciwko Komisji, Rec. s. II-131, pkt 28).

194 Zasada dobrej administracji wymaga, by organ powołujący, który podejmuje decyzję dotyczącą sytuacji urzędnika, uwzględniał wszystkie elementy, które mogą wpłynąć na tę decyzję, oraz, by czyniąc to, uwzględniał nie tylko interes służby, lecz również interes danego urzędnika (zob. podobnie wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 16 marca 2004 r. w sprawie T-11/03 Afari przeciwko EBC, RecFP s. I-A-65, II-267, pkt 42; wyrok Sądu z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie F-28/06 Sequeira Wandschneider przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-1-431, II-A-1-2443, pkt 150).

195 W niniejszej sprawie żaden przepis ani żadna zasada prawa Unii nie nakłada na administrację obowiązku wysłuchania urzędnika przed zakończeniem sprawozdania z audytu wewnętrznego, który go dotyczy. Punkt 4.2.4 karty audytu przewiduje wyłącznie obowiązek spoczywający na służbie audytu wewnętrznego umożliwienia osobie, której działalność jest przedmiotem audytu, przedstawienia uwag na temat projektu sprawozdania. Z pisma pani D. z dnia 12 czerwca 2003 r. oraz z uwag skarżącego z dnia 24 czerwca 2003 r. wynika, że ten obowiązek był przestrzegany. Ponadto skarżący nie wykazał, że administracja dała mu precyzyjne, bezwarunkowe i zgodne zapewnienia dotyczące jego wysłuchania przed zakończeniem sprawozdania z audytu wewnętrznego. Wobec powyższego w zakresie, w jakim nie została spełniona jedna z przesłanek pozwalających na podnoszenie zasady uzasadnionych oczekiwań, w każdym stanie rzeczy zarzutu opartego na naruszeniu tej zasady nie można uwzględnić.

196 Ponadto okoliczność, że ze skarżącym nie została przeprowadzona formalna rozmowa przed sporządzeniem końcowej wersji sprawozdania przez służby audytu wewnętrznego, nie udowadnia naruszenia zasady dobrej administracji. W istocie administracja mogła uwzględnić interes skarżącego w zakresie, w jakim bezsporne jest, że skarżącemu umożliwiono przedstawienie uwag do projektu sprawozdania.

W przedmiocie decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego

Argumenty skarżącego

197 Skarżący stoi na stanowisku, po pierwsze, że postępowanie Komisji w zakresie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przeciwko niemu było nieprawidłowe. W celu wszczęcia tego postępowania Komisja nie oparła się bowiem na dochodzeniu administracyjnym przeprowadzonym przez IDOC zgodnie z przepisami decyzji z dnia 19 lutego 2002 r., lecz wyłącznie na sprawozdaniu służby audytu wewnętrznego Eurostatu i na wstępnym sprawozdaniu służby audytu wewnętrznego Komisji. Ponadto nie były przestrzegane gwarancje procesowe ustanowione decyzją z dnia 19 lutego 2002 r., takie jak prawo do bycia wysłuchanym przed sporządzeniem wersji końcowej sprawozdania. Ponadto administracja naruszyła zasadę poszanowania prawa do obrony, nie wysłuchując skarżącego przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego przeciwko niemu.

198 Podnosi on, po drugie, że Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie i naruszyła zasadę dobrej administracji, postanawiając wszcząć przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. Z jednej strony sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Eurostatu i wstępne sprawozdanie służby audytu Komisji, na których oparła się Komisja, nie pozwalały jej wszcząć zgodnie z prawem takiego postępowania, ponieważ sprawozdania nie zostały sporządzone z należytą powagą, nie dostarczały dowodów na poparcie wysuwanych w nich tez, nie przestrzegały prawa do obrony i zawierały dużą ilość błędnych i nieprecyzyjnych informacji. Z drugiej strony oczywisty błąd w ocenie wynika również z pochopnego przyjęcia decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, która została przyjęta w terminie dwóch dni.

199 Komisja podnosi, że decyzja o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego z dnia 9 lipca 2003 r. została przyjęta przy ścisłym przestrzeganiu obowiązujących zasad wspólnotowych.

200 Uważa ona, po pierwsze, że żaden przepis ustawowy ani wykonawczy nie nakłada na nią obowiązku przeprowadzenia dochodzenia administracyjnego przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego przeciwko swojemu urzędnikowi. Ma swobodę we wszczęciu postępowania dyscyplinarnego w zakresie, w jakim posiada wystarczające przesłanki popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Przypomina, że w tym zakresie przysługuje jej szerokie uznanie w zależności od posiadanych informacji. W niniejszej sprawie, uwzględniając treść wspomnianych sprawozdań, mogła bez popełnienia oczywistego błędu w ocenie podjąć decyzję o wszczęciu spornego postępowania dyscyplinarnego.

201 Po drugie, Komisja stoi na stanowisku, że żaden przepis prawa wspólnotowego nie nakłada na nią obowiązku przesłuchania urzędnika przed podjęciem decyzji o wszczęciu przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego. Przede wszystkim art. 87 regulaminu pracowniczego przewiduje wyłącznie, że urzędnik jest wysłuchany albo przed udzieleniem mu przez organ powołujący pisemnego ostrzeżenia albo nagany, albo przed podjęciem przez ten organ decyzji o skierowaniu sprawy do Komisji Dyscyplinarnej. Ponadto zasada podstawowa dotycząca prawa do bycia wysłuchanym nakłada na Komisję obowiązek wysłuchania urzędnika wyłącznie wówczas, kiedy dotycząca go decyzja, która ma zostać podjęta, jest aktem niekorzystnym. Tymczasem decyzja o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego nie jest decyzją niekorzystną, a zatem ta podstawowa zasada nie ma zastosowania w niniejszej sprawie. Ponadto uwzględniając, że postępowanie dyscyplinarne nie jest postępowaniem sądowym, postanowienia art. 6 EKPC nie mogą być skutecznie podniesione na poparcie twierdzenia, że skarżący powinien był zostać wysłuchany przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego.

202 Komisja podnosi, po trzecie, że nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, wszczynając sporne postępowanie dyscyplinarne, ponieważ sprawozdanie z audytu wewnętrznego Eurostatu i wstępne sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Komisji, które nie naruszały zasady domniemania niewinności, pozwalały zasadnie przypuszczać, że skarżący popełnił przewinienia dyscyplinarne.

Ocena Sądu

203 Po pierwsze, skarżący stoi na stanowisku, że decyzja o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego obarczona jest wadą proceduralną, gdyż Komisja nie poprzedziła go przeprowadzeniem dochodzenia administracyjnego i nie przestrzegała przepisów decyzji z dnia 19 lutego 2002 r. dotyczącej dochodzeń administracyjnych.

204 Jednakże ani art. 87 regulaminu pracowniczego, ani załącznik IX do regulaminu pracowniczego nie nakładają obowiązku przeprowadzenia dochodzenia administracyjnego przed przyjęciem przez administrację decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego.

205 Decyzja z dnia 19 lutego 2002 r. ustanawiająca IDOC określa bowiem pewną liczbę reguł, które muszą być przestrzegane w przypadku prowadzenia dochodzenia administracyjnego mającego na celu przygotowanie postępowania dyscyplinarnego. Jednakże żaden przepis tej decyzji nie nakłada wyraźnie na administrację obowiązku przeprowadzenia dochodzenia administracyjnego przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego. Przeciwnie, z art. 5 tej decyzji wynika, że wszczęcie dochodzenia administracyjnego jest wyłącznie uprawnieniem przyznanym dyrektorowi generalnemu ds. personelu i administracji, mającym na celu uzyskanie informacji umożliwiających lepsze poznanie faktów zarzucanych urzędnikowi.

206 Ponadto, uwzględniając, że decyzja o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego nie stanowi decyzji, z którą wiążą się skutki niekorzystne, skarżący nie może skutecznie powoływać się na zasadę poszanowania prawa do obrony, aby krytykować fakt, że nie został wysłuchany przed podjęciem przez

organ powołujący decyzji o wszczęciu przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego (ww. wyroki: w sprawie Pessoa e Costa przeciwko Komisji, pkt 59; w sprawie Franchet i Byk przeciwko Komisji, pkt 367).

207 Tym samym nieprzeprowadzenie dochodzenia administracyjnego przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego nie stanowi wady proceduralnej ani naruszenia zasady poszanowania prawa do obrony, mogącej spowodować powstanie odpowiedzialności administracji.

208 Po drugie, co się tyczy zarzutu opartego na oczywistym błędzie w ocenie, należy przypomnieć, że celem decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego przeciwko urzędnikowi jest umożliwienie organowi powołującemu zbadania prawdziwości i powagi czynów zarzucanych danemu urzędnikowi i wysłuchanie go w tym zakresie, zgodnie z art. 87 regulaminu pracowniczego, w celu wyrobienia sobie opinii, z jednej strony, w zakresie celowości umorzenia postępowania dyscyplinarnego bądź nałożenia na urzędnika kary dyscyplinarnej oraz, z drugiej strony, konieczności odesłania sprawy lub nieodsyłania jej do Komisji Dyscyplinarnej zgodnie z postępowaniem przewidzianym w załączniku IX do regulaminu pracowniczego (ww. wyrok w sprawie Pessoa e Costa przeciwko Komisji, pkt 36; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 5 października 2005 r. w sprawie T-203/03 Rasmussen przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-279, II-1287, pkt 41).

209 Taka decyzja wymaga koniecznie ze strony instytucji delikatnego rozważenia sprawy po uwzględnieniu poważnych i nieodwracalnych skutków, jakie może za sobą pociągać. Instytucja dysponuje w tym względzie szerokim uznaniem i kontrola sądowa ogranicza się do sprawdzenia prawdziwości materialnej uwzględnionych przez administrację dowodów uzasadniających wszczęcie postępowania, braku oczywistego błędu w ocenie zarzucanych faktów oraz braku nadużycia władzy (zob. analogicznie w przedmiocie kary dyscyplinarnej w szczególności wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 17 maja 2000 r. w sprawie T-203/98 Tzikis przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-91, II-393, pkt 50; ww. wyrok w sprawie N przeciwko Komisji, pkt 125; w przedmiocie skierowania sprawy do OLAF-u wyrok Sądu z dnia 2 maja 2007 r. w sprawie F-23/05 Giraudy przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-1-121, II-A-1-657, pkt 98, 99).

210 Jednakże w celu ochrony praw określonego urzędnika organ powołujący zobowiązany jest dysponować, przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego, wystarczająco dokładnymi i istotnymi dowodami (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Franchet i Byk przeciwko Komisji, pkt 352; wyrok Sądu z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawach połączonych F-124/05 i F-96/06 A i G przeciwko Komisji, pkt 366).

211 W niniejszej sprawie z lektury decyzji z dnia 9 lipca 2003 r. wynika, że Komisja podjęła decyzję o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego wobec skarżącego na tej podstawie, z jednej strony, że tolerował on albo godził się na to, by w prowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówienia proces oceny nie był przejrzysty, a metody oceny rzeczywiście stosowane nie były zgodne z metodami przedstawionymi w sprawozdaniach komitetu doradczego Komisji ds. zakupów i zamówień oraz, z drugiej strony, że tolerował albo godził się na to, by w przypadku umowy zawartej z przedsiębiorstwem Planistat ekspert, będący osobą blisko z nim związaną, który początkowo nie był zaproponowany przez oferenta, brał udział w projekcie dotyczącym opracowania analizy niemającej związku z zamówieniem, w przypadku której wystawione zostało „dopuszczenie płatności" jeszcze przed ukończeniem wstępnego sprawozdania z badań. Przy przyjęciu tej decyzji Komisja oparła się, z jednej strony, na wstępnym sprawozdaniu służby audytu wewnętrznego Komisji z dnia 7 lipca 2003 r. oraz, z drugiej strony, na sprawozdaniu służby audytu wewnętrznego Eurostatu z dnia 8 lipca 2003 r

212 Po pierwsze, należy odpowiedzieć na pytanie, czy sprawozdania z audytu wewnętrznego mogą stanowić jako takie wystarczająco precyzyjne i istotne dowody, które administracja może uwzględnić w celu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przeciwko urzędnikowi.

213 W istocie pkt 1.3 karty audytu stanowi w szczególności:

„[…] celem audytu wewnętrznego nie jest ujawnienie nadużycia.

Nawet jeżeli audyt procedur przeprowadzony jest w sposób odpowiedzialny, nie może gwarantować ujawnienia każdego nadużycia.

Jednakże audytor może zidentyfikować pewne ryzyka, które mogą ujawnić nadużycia. Jeżeli ustanowione kontrole nie ograniczają zidentyfikowanego ryzyka i zagrożeń, na audytorze spoczywa obowiązek kontynuowania badań w celu ustalenia, czy nadużycie ma miejsce, a jeśli tak – poinformowania o nim OLAF-u, który jest jedynym organem uprawnionym do przeprowadzenia tego typu dochodzeń”.

214 Komisja w swojej odpowiedzi na skargę przypomina:

„[Sprawozdanie] z audytu wewnętrznego ma na celu udzielenie pomocy dyrektorom generalnym i członkom wyższej kadry zarządzającej w kontrolowaniu ryzyka i zagwarantowaniu bezpieczeństwa majątku, sprawdzaniu poszanowania reguł oraz prawdziwości informacji […]. Wobec powyższego audyt wewnętrzny Eurostatu nie pozwala stwierdzić istnienia pewnych praktyk stanowiących nadużycie ani nie pozwala ustalić zasadności pewnych zarzutów dotyczących nadużyć. To może być ustalone wyłącznie w wyniku dochodzeń administracyjnych i postępowań dyscyplinarnych. Cel audytu wewnętrznego jest więc wyraźnie odmienny od celu dochodzenia administracyjnego lub postępowania dyscyplinarnego, ponieważ te postępowania dotyczą lub mogą dotyczyć ewentualnych obowiązków ściśle określonych osób […]”.

215 W niniejszej sprawie bezsporne jest, że w celu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przeciwko skarżącemu Komisja oparła się wyłącznie na sprawozdaniach z audytu wewnętrznego. Uwzględniając ich charakter oraz wspomniane cechy, takie sprawozdania z audytu wewnętrznego nie mogą, co do zasady, stanowić wystarczająco precyzyjnych i istotnych dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

216 W tym zakresie, nawet jeżeli nie jest to jego celem, nie można wykluczyć, że sprawozdanie z audytu wewnętrznego może w danym przypadku służyć za podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Należy więc sprawdzić, osobno dla każdego przypadku, w sytuacji, w której administracja powołuje się na takie sprawozdanie, czy informacje zawarte w dokumencie tego typu są wystarczająco dokładne i istotne, aby uzasadniać wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

217 W niniejszym przypadku należy wskazać, że wstępne sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Komisji nie zawiera żadnego stwierdzenia odnoszącego się do pierwszego zarzutu wobec skarżącego. Co się tyczy drugiego zarzutu, wspomniane sprawozdanie ogranicza się do informacji, że służba audytu wewnętrznego Eurostatu ujawniła potencjalny przypadek nepotyzmu. Sprawozdanie to nie zawiera żadnej analizy ani szczegółowych badań dotyczących zarzutów skierowanych pod adresem skarżącego, ale zadowala się, z jednej strony, powtórzeniem w sposób pośredni i ostrożny ustaleń, które mogły być poczynione przez służbę audytu wewnętrznego Eurostatu w ramach jej projektu sprawozdania oraz, z drugiej strony, do przypomnienia spekulacji w mediach dotyczących istnienia podejrzeń o faworyzowanie przedsiębiorstw greckich przez jedną z dyrekcji Eurostatu.

218 Z powyższego wynika, że uwzględniając jego treść, to sprawozdanie nie mogło stanowić precyzyjnej i istotnej informacji pozwalającej Komisji uzasadnić decyzję o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego.

219 Co sie tyczy sprawozdania służby audytu wewnętrznego Eurostatu z dnia 8 lipca 2003 r., należy stwierdzić, po pierwsze, że zostało ono sporządzone w reakcji na na pytania zadane przez dziennikarza, dotyczące warunków udzielania zamówień przez dyrekcję kierowaną przez skarżącego

i na podstawie analizy ograniczonej do faktów pozostających w związku z zarzutami podnoszonymi przez tego dziennikarza. Jak zostało to przedstawione we wstępie do sprawozdania, przeprowadzona analiza „nie pociągnęła za sobą szczegółowego audytu i osobnej analizy każdego zamówienia udzielonego w ramach programu Supcom, ale ograniczyła się do aspektów podniesionych przez [dziennikarza], czyli do podziału budżetu w zależności od obywatelstwa, metod oceny ofert lub przejrzystości postępowania w sprawie udzielania zamówień". W krytycznej analizie sprawozdania z audytu wewnętrznego, przedstawionej przez skarżącego, której treści Komisja nie podważa (zwanej dalej „krytyczną analizą") czytamy w tym zakresie, że „audyt wewnętrzny nie zastosował międzynarodowych standardów w zakresie audytu ani norm określonych w karcie audytu", że „wnioski z audytu wewnętrznego nie zgadzają się z wieloma punktami rozwiniętymi w sprawozdaniu", że „pismo z uwagami [skarżącego] w odpowiedzi na projekt zasługiwało na to, by określone punkty dotyczące faktów i istoty […] zostały uwzględnione w sprawozdaniu z audytu wewnętrznego".

220 Po drugie, sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Eurostatu prowadzi w szczególności do następujących stwierdzeń:

— proces oceny ofert złożonych przez przedsiębiorstwa w celu uzyskania zamówień związanych z programem Supcom nie zawsze był przejrzysty i nie zawsze przebiegał zgodnie z wewnętrznymi zasadami;

— co się tyczy umowy nr 665100003 z przedsiębiorstwem Planistat, popełnione zostały nieprawidłowości związane w szczególności z zatrudnieniem eksperta będącego siostrzeńcem skarżącego.

221 Chociaż sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Eurostatu ujawnia pewną ilość nieprawidłowości w procesie oceny ofert w postępowaniu o udzielenie zamówienia w ramach programu Supcom w dyrekcji kierowanej przez skarżącego, absolutnie nie wynika z tego sprawozdania, że skarżący jest źródłem stwierdzonych nieprawidłowości lub że jest z nimi związany, ani też że stwierdzone nieprawidłowości czy niewłaściwe funkcjonowanie istnieją wyłącznie w dyrekcji kierowanej przez skarżącego, co zresztą napisał zespół audytowy w swoim projekcie odpowiedzi na uwagi skarżącego.

222 Ponadto, co się tyczy faktu zatrudnienia siostrzeńca skarżącego w ramach umowy pomiędzy Eurostatem i przedsiębiorstwem Planistat, ze sprawozdania służby audytu wewnętrznego absolutnie nie wynika, że skarżący odegrał jakąkolwiek rolę w tym zakresie.

223 Ponadto należy podkreślić, że skarżący przedstawił precyzyjne uwagi mające na celu obalenie faktów zarzucanych mu w projekcie sprawozdania służby audytu wewnętrznego Eurostatu.

224 Jak wynika z akt sprawy, służba audytu wewnętrznego Eurostatu w żaden sposób nie uwzględniła uwag skarżącego. O ile bowiem służba ta pierwotnie zamierzała odpowiedzieć pisemnie na uwagi skarżącego, odstąpiono od tego zamiaru, a administracja nie udzieliła żadnego wyjaśnienia dotyczącego tej zmiany stanowiska. Ponadto z pisma pani D. z dnia 8 lipca 2003 r. skierowanego do nowego dyrektora generalnego Eurostatu wynika, że sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Eurostatu z dnia 8 lipca 2003 r. jest kopią projektu sprawozdania służby audytu wewnętrznego, a służba audytu wewnętrznego Eurostatu nie wykonała żadnej pogłębionej analizy uwag przedstawionych przez skarżącego. We wspomnianym piśmie czytamy:

„[…] w dniu 27 maja 2003 r. przekazałam Panu projekt sprawozdania z audytu dotyczącego udzielania zamówień w ramach programu Supcom w latach 1995–1999 […].

W załączeniu przekazuję końcową wersję analizy sporządzonej z uwzględnieniem informacji dostępnych w chwili dokonywania analizy faktów, biorąc pod uwagę obciążenie pracą w przeszłości i obecnie, nie jestem w stanie jej pogłębić".

225 W krytycznej analizie stwierdzono również, że ze względu na ich treść i precyzję uwagi przedstawione przez skarżącego do projektu sprawozdania z audytu powinny być uwzględnione przez audytorów i powinny pociągnąć za sobą zmianę sprawozdania z audytu wewnętrznego. Ponadto z raportu OLAF-u wynika, że sami audytorzy przyznali w trakcie dochodzenia prowadzonego przez OLAF, że sprawozdanie z audytu „nie było kontradyktoryjne".

226 W tych okolicznościach sprawozdanie służby audytu wewnętrznego Eurostatu, sporządzone na częściowych i niekompletnych podstawach, nie stanowi informacji wystarczająco istotnej i precyzyjnej, pozwalającej administracji wszcząć postępowanie dyscyplinarne.

227 Ponadto należy wspomnieć, że zespół przeprowadzający audyt sam stwierdził, w swoim projekcie odpowiedzi na uwagi skarżącego, że sprawozdanie z audytu, uwzględniając jego treść, nie stanowi podstawy do oskarżenia skarżącego. W istocie, na uwagę skarżącego, który stwierdził, że „nawet przy założeniu, że niektóre statystyki [są] prawdziwe, […] nie [mogą] stanowić dowodu na jakiekolwiek przewinienie z mojej strony", audytorzy proponowali odpowiedzieć: „ma Pan rację i dlatego absolutnie nie ma wzmianki o »naruszeniu reguły«".

228 Ponadto Komisja przyznała na rozprawie, że nie było powodu uzasadniającego pilne wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko skarżącemu; pilny charakter mógłby uzasadniać, w tym przypadku, brak pogłębionej analizy w sprawozdaniu z audytu. Nie jest więc wykluczone, że wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko skarżącemu w dniu 9 lipca 2003 r. było częściowo podyktowane równoległym wszczęciem w tej samej dacie postępowań dyscyplinarnych przeciwko innym urzędnikom Eurostatu, w tym przeciwko jego dyrektorowi generalnemu.

229 Uwzględniając posiadane dowody, wynikające z niewystarczająco precyzyjnych i istotnych sprawozdań z audytów, administracja przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego powinna była wszcząć dochodzenie administracyjne prowadzone przez IDOC lub skierować sprawę do OLAF-u, czego nie uczyniła, ponieważ sprawa została skierowana do OLAF-u dopiero po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego.

230 Z powyższego wynika, że Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie i naruszyła zasadę dobrej administracji, postanawiając wszcząć w dniu 9 lipca 2003 r. postępowanie dyscyplinarne przeciwko skarżącemu wyłącznie w oparciu o wspomniane sprawozdania z audytu wewnętrznego. Działanie to stanowi działanie niezgodne z prawem powodujące powstanie jej odpowiedzialności.

W przedmiocie braku przydzielenia konkretnie określonych obowiązków służbowych zgodnych z zaszeregowaniem i kompetencjami skarżącego

Argumenty stron

231 Skarżący podnosi, że po decyzji o przeniesieniu z urzędu go na stanowisko głównego doradcy w DG ds. Personelu i Administracji Komisja nie powierzyła mu konkretnie określonych zadań, odpowiadających jego kompetencjom. Poskarżył się na to przewodniczącemu Komisji, ale bez skutku. Obowiązki służbowe, o których wspomina Komisja w odpowiedzi na jego zażalenie, pozbawione były prawdziwej treści i nigdy nie spotkał się on z wiceprzewodniczącym Komisji, do którego został przydzielony. Został skierowany do małego gabinetu, bez środków ani sekretarki. Co się tyczy okoliczności, że Komisja udzieliła pozwolenia na wykonywanie przez skarżącego dodatkowej działalności, nie wykazała, że powierzona została mu realizacja konkretnych zadań.

232 Komisja podnosi, po pierwsze, że decyzja o przeniesieniu z urzędu skarżącego określała konkretne zadania, zgodne z zaszeregowaniem skarżącego. Po drugie, Komisja przydzieliła mu, od chwili objęcia funkcji w DG ds. Personelu i Administracji, konkretne zadania służbowe do wykonania. Po trzecie, skarżący brał udział w przygotowaniach do nieformalnej rady na Rodos (Grecja), uzyskał pozwolenie

na wykonywanie dodatkowej działalności i uczestniczył od listopada 2003 r. w pracach grupy roboczej zajmującej się reformą systemu emerytalnego urzędników w państwach członkowskich. Fakt, że skarżący nie spotkał się z wiceprzewodniczącym Komisji, nie wykazuje, że skarżący nie miał żadnego zadania, uwzględniając, że był głównym doradcą w DG ds. Personelu i Administracji, a nie specjalnym doradcą jednego z komisarzy.

Ocena Sądu

233 Należy dokonać rozróżnienia pomiędzy, z jednej strony, decyzją o przeniesieniu z urzędu jako taką oraz, z drugiej strony, postępowaniem Komisji pozbawionym charakteru decyzyjnego, którego skutkiem lub przedmiotem było pozbawienie treści funkcji przydzielonych skarżącemu decyzją o przeniesieniu z urzędu. W istocie wyłącznie wspomniane postępowanie Komisji pozbawione charakteru decyzyjnego może spowodować powstanie odpowiedzialności instytucji, uwzględniając to, co zostało przypomniane w przedmiocie decyzji o przeniesieniu z urzędu w pkt 106 i 107 niniejszego wyroku.

234 W niniejszej sprawie decyzja o przeniesieniu z urzędu wymieniała pewną liczbę obowiązków służbowych przydzielonych skarżącemu. Jednakże z akt sprawy nie wynika, by Komisja umożliwiła skarżącemu rzeczywiste wykonywanie tych obowiązków służbowych ani że obowiązki te miały zasadniczą treść, odpowiadającą kompetencjom i poziomowi doświadczenia skarżącego.

235 W szczególności bowiem z pisma z dnia 9 września 2003 r. skierowanego do przewodniczącego Komisji wynika, że skarżący żali się, że od czasu przeniesienia z urzędu w listopadzie 2002 r. nie ma rzeczywistych obowiązków służbowych odpowiednich dla jego zaszeregowania i kompetencji. Notą z dnia 22 września 2003 r. dyrektor generalny DG ds. Personelu i Administracji zwraca się do szefa gabinetu wiceprzewodniczącego Komisji o przydzielenie zadań skarżącemu zgodnie z ustaleniami. W odpowiedzi na to pismo, notą z dnia 29 września 2003 r. szef gabinetu ograniczył się do zwrócenia się do dyrektora DG ds. Personelu i Administracji o przedstawienie mu propozycji dotyczących obowiązków służbowych, możliwych do powierzenia skarżącemu. Ta wymiana pism popiera tezę skarżącego co najmniej w zakresie dotyczącym okresu od stycznia do października 2003 r. Komisja, która powinna być w stanie przedstawić dowód przeciwny w tym względzie, nie przedstawiła żadnych dowodów mogących wykazać, że skarżącemu powierzone zostały rzeczywiste obowiązki służbowe, w szczególności po tej wymianie pism. Nawet jeżeli administracja podnosi, że skarżący brał udział w nieformalnej radzie na Rodos, nie określa, na czym konkretnie polegała jego misja, ani charakter wykonywanych prac. Podobnie, o ile Komisja podnosi, że skarżący został wyznaczony do brania udziału w pracach grupy roboczej przygotowującej reformę systemu emerytalnego pracowników sektora publicznego od dnia 24 listopada 2003 r., nie wykazuje, że skarżącemu umożliwiono rzeczywiste branie udziału w pracach tej grupy, w sytuacji gdy zainteresowany stanowczo temu zaprzecza. Ponadto należy dodać, że ta grupa robocza złożona była w większości z urzędników, przeciwko którym toczyło się postępowanie dyscyplinarne, co pozwala mieć wątpliwości co do oczekiwań, jakie Komisja mogła wiązać z pracami tej grupy roboczej.

236 Ponadto fakt, że skarżący otrzymał w spornym okresie pozwolenia na dodatkową działalność, nie wykazuje, że umożliwiono mu konkretne wykonywanie funkcji odpowiadających jego zaszeregowaniu w Komisji.

237 Wobec powyższego z tych różnych okoliczności wynika, że Komisja w sposób zamierzony lub przez swoją bezczynność, nie umożliwiła skarżącemu konkretnego wykonywania funkcji odpowiadających jego zaszeregowaniu w okresie od stycznia 2003 r. do lutego 2006 r., z wyjątkiem okresu sześciu miesięcy, w których zainteresowany wykonywał swoje funkcje przy rządzie greckim w ramach urlopu z przyczyn osobistych. Taka postawa Komisji również stanowi działanie niezgodne z prawem, powodujące powstanie jej odpowiedzialności.

238 Z powyższego wynika, że Komisja dopuściła się kilku działań niezgodnych z prawem w stosunku do skarżącego: po pierwsze, informując go z opóźnieniem o decyzji dotyczącej jego wniosku o wsparcie z dnia 11 listopada 2002 r.; po drugie, odpowiadając z opóźnieniem na wnioski o wsparcie z dnia 15 i 21 lipca 2003 r.; po trzecie, postanawiając wszcząć postępowanie dyscyplinarne przy braku wystarczająco istotnych i precyzyjnych dowodów; po czwarte, ujawniając w lipca 2003 r. dotyczące go dane osobowe oraz, po piąte, powstrzymując się przez wiele lat od powierzenia mu rzeczywistych obowiązków służbowych odpowiadających jego zaszeregowaniu.

W przedmiocie krzywdy i związku przyczynowo-skutkowego

Argumenty stron

239 Skarżący stoi na stanowisku, że Komisja popełniła pewną liczbę niezgodnych z prawem działań, które są bezpośrednio związane z krzywdą, której doznał.

240 W swoich ostatnich pismach podnosi, że te niezgodne z prawem działania wyrządziły mu szczególnie dotkliwą krzywdę, którą ocenia na 850 000 EUR. Co się tyczy tej krzywdy, skarżący przypomina w szczególności, że Komisja swoimi niezgodnymi z prawem działaniami naruszyła jego cześć i jego dobre imię w zakresie działalności zawodowej. W swojej replice skarżący oświadcza, że odstępuje od żądań zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą z pogorszenia jego stanu zdrowia.

241 Komisja podnosi, że na skarżącym spoczywa obowiązek wykazania, że podniesione sporne działania mają bezpośredni związek z krzywdą, jakiej doznał, i że mają rzeczywisty i pewny wpływ na jego sytuację zawodową i osobistą. A z takim przypadkiem nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie. W szczególności Komisja stoi na stanowisku, że skarżący nie wykaże, że stracił szansę na powołanie go na stanowisko dyrektora generalnego Eurostatu w zakresie, w jakim nie wykaże, że opublikowane zostało ogłoszenie o naborze, ani że zgłosił swoją kandydaturę. Podobnie, nie istnieje związek pomiędzy działaniami zarzucanymi Komisji i faktem, że pod adresem skarżącego kierowane były zarzuty i insynuacje w prasie.

Ocena Sądu

242 Należy na wstępie przypomnieć, że skarżący w swoich ostatnich pismach ograniczył swoje żądania do zadośćuczynienia za krzywdę, jakiej doznał z jednej strony, na skutek naruszenia jego czci i dobrego imienia w zakresie działalności zawodowej oraz, z drugiej strony, stanu niepewności i niepokoju, w jakim się znalazł, z wykluczeniem pogorszenia jego stanu psychicznego.

243 Należy następnie zbadać, czy niezgodne z prawem działania Komisji mają bezpośredni związek z krzywdą, którą skarżący podnosi.

244 Po pierwsze, opóźnienie, z jakim Komisja poinformowała urzędnika o swojej decyzji w sprawie jego wniosku o wsparcie z dnia 11 listopada 2002 r. w zakresie, w jakim nie jest ono uzasadnione istnieniem żadnych szczególnych okoliczności, stanowi niezgodne z prawem działanie powodujące szczególną krzywdę, uwzględniając stan niepewności i niepokoju, w jakim znalazł się urzędnik na skutek tej sytuacji (zob. analogicznie wyrok Trybunału z dnia 14 czerwca 1979 r. w sprawie 18/78 V. przeciwko Komisji, Rec. s. 2093, pkt 16, 19; ww. wyrok w sprawie Caronna przeciwko Komisji, pkt 106). Podobnie rzecz ma się w przypadku opóźnienia, z jakim Komisja podjęła decyzję w sprawie wniosków o wsparcie złożonych przez skarżącego w dniach 15 i 21 lipca 2003 r. Słusznym zadośćuczynieniem za te krzywdy będzie przyjęcie ex aequo et bono kwoty 10 000 EUR (zob. analogicznie w przedmiocie zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w następstwie opóźnienia w sporządzeniu raportu z oceny pracownika wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie T-274/04 Rounis przeciwko Komisji, Zb.Orz.SP s. I-A-407, II-1849, pkt 54).

245 Po drugie, decyzja o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego w sytuacji, w której Komisja nie dysponowała wystarczająco dokładnymi i istotnymi informacjami, stanowi niezgodne z prawem działanie, które bardzo poważnie naruszyło cześć i dobre imię w zakresie działalności zawodowej skarżącego. W istocie decyzja ta mogła budzić zarówno w szerokiej opinii, jak i w otoczeniu i wśród kolegów skarżącego podejrzenia, że popełnił on czyny karalne. Natomiast z akt sprawy wynika, w szczególności z raportu OLAF-u, że zarzuty kierowane pod jego adresem były bezzasadne.

246 Po trzecie, przecieki danych osobowych z winy Komisji, do jakich doszło w lipcu 2003 r., przyczyniły się bezpośrednio do poważnego naruszenia czci i dobrego imienia skarżącego w zakresie działalności zawodowej. Ujawnienie nazwiska skarżącego na skutek przecieku, w powiązaniu z informacjami zawartymi w komunikacie prasowym Komisji z dnia 9 lipca 2003 r., pozwoliły szerokiej opinii, prasie międzynarodowej i greckiej wskazać skarżącego jako jednego z urzędników, przeciwko którym prowadzone jest postępowanie dyscyplinarne, i sugerować, że jest on uwikłany w skandal finansowy.

247 Krzywda, o której mowa w dwóch punktach powyżej, została tylko częściowo naprawiona przez komunikat prasowy z dnia 27 października 2004 r., który spotkał się ze znacznie mniejszym oddźwiękiem niż artykuły opublikowane w prasie międzynarodowej i greckiej (zob. w zakresie działań naprawiających w niewystarczającym stopniu bezpodstawne naruszenie dobrego imienia urzędnika ww. wyrok w sprawie Giraudy przeciwko Komisji, pkt 206). Opublikowanie tego komunikatu było jedynym działaniem podjętym przez Komisję w celu odbudowania czci skarżącego. W żadnym momencie instytucja nie przeprosiła skarżącego, ani nie wyraziła ubolewania, jakich wymagało bezpodstawne publiczne oskarżenie.

248 Wobec powyższego, uwzględniając wspomniane szczególne okoliczności niniejszej sprawy, w tym komunikat prasowy z dnia 27 października 2004 r., należy ustalić ex aequo et bono zadośćuczynienie za krzywdę wyrządzoną przez Komisję i wynikającą z naruszenia czci i dobrego imienia w zakresie działalności zawodowej skarżącego w kwocie 60 000 EUR (zob. w przedmiocie poważnych naruszeń dobrego imienia ww. wyroki: w sprawie Franchet i Byk przeciwko Komisji, pkt 411; w sprawie Giraudy przeciwko Komisji, pkt 207).

249 Po czwarte, nie powierzając skarżącemu przez wiele lat rzeczywistych obowiązków służbowych odpowiadających jego zaszeregowaniu, Komisja dopuściła się niezgodnego z prawem działania, które bezpośrednio wyrządziło krzywdę zainteresowanemu. Uwzględniając okoliczności niniejszej sprawy, należy zasądzić od Komisji zapłatę kwoty 20 000 EUR na rzecz skarżącego.

250 Z powyższego wynika, że należy zasądzić od Komisji zapłatę kwoty 90 000 EUR na rzecz skarżącego tytułem zadośćuczynienia różnych krzywd, których doznał.

W przedmiocie wniosków dotyczących środków organizacji postępowania i środków dowodowych

1. *Argumenty stron*

251 Po pierwsze, skarżący wnosi do Sądu o przesłuchanie w charakterze świadka w pierwszej kolejności p. Portala, dziennikarza z dziennika *La Voix*, a następnie pani D. na okoliczność warunków sporządzenia przez służby audytu wewnętrznego Eurostatu sprawozdania z dnia 8 lipca 2003 r., oraz, ponadto, p. Koopmana, na okoliczność dokładnego wyjaśnienia okoliczności przyjęcia decyzji o przeniesieniu z urzędu.

252 Po drugie, skarżący wnosi do Sądu o wezwanie Komisji do przedłożenia wszelkich dokumentów potwierdzających, że służba audytu wewnętrznego Eurostatu rzeczywiście prowadziła kontrole w okresie od listopada 2002 r. do maja 2003 r. w przedmiocie zarzucanych mu faktów.

253 Po trzecie, skarżący wnosi do Sądu o wezwanie Komisji do przedłożenia pełnego raportu OLAF-u, bez wykreślenia rzekomych fragmentów poufnych i załączników.

2. *Ocena Sądu*

254 Skarżący wnosi w replice, by Sąd nakazał Komisji przedłożenie dokumentów i przesłuchał świadków.

255 Zgodnie z art. 54 ust. 1 regulaminu postępowania celem środków organizacji postępowania jest zapewnienie, w najlepszy sposób, przygotowania spraw do rozprawy, prowadzenia postępowania oraz rozstrzygania sporów. Natomiast celem środków dowodowych określonych w art. 57, 58 tego samego regulaminu jest umożliwienie udowodnienia faktów podnoszonych przez stronę na poparcie jej zarzutów (zob. analogicznie wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 8 listopada 2000 r. w sprawie T-175/97 Bareyt i in. przeciwko Komisji, RecFP s. I-A-229, II-1053, pkt 89).

256 Na mocy art. 55 ust. 2 lit. d) regulaminu postępowania żądanie przedłożenia dokumentów i innych materiałów dotyczących sprawy stanowi środek organizacji postępowania, natomiast zeznanie świadków stanowi środek dowodowy, zgodnie z art. 57 tego regulaminu.

257 Jeśli chodzi o ocenę wniosków o zastosowanie środków organizacji postępowania lub środków dowodowych przedłożonych przez stronę sporu, wyłącznie do Sądu należy ocena ewentualnej konieczności uzupełnienia materiału dowodowego zgromadzonego w rozpatrywanych przez niego sprawach (zob. analogicznie w przedmiocie wniosku o przesłuchanie świadka wyrok Trybunału z dnia 22 listopada 2007 r. w sprawie C-260/05 P Sniace przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-10005, pkt 77, 78; zob. analogicznie w przedmiocie wniosku o przedłożenie dokumentów wyrok Trybunału z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-182/99 P Salzgitter przeciwko Komisji, Rec. s. I-10761, pkt 41, 44).

258 W niniejszym przypadku Sąd uważa, że ma wystarczająco jasny obraz sprawy po zbadaniu akt i po rozprawie, w związku z czym nie zachodzi potrzeba zarządzenia wnioskowanych środków organizacji postępowania i środków dowodowych.

W przedmiocie kosztów

259 Zgodnie z art. 87 § 1 regulaminu postępowania, z zastrzeżeniem odmiennych przepisów rozdziału ósmego tytułu drugiego tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Na podstawie art. 87 § 2, jeżeli wymagają tego względy słuszności, Sąd może zdecydować, że strona przegrywająca sprawę zostanie obciążona tylko częścią kosztów, a nawet że nie zostanie nimi obciążona w ogóle.

260 Z powyższego uzasadnienia wynika, że Komisja sprawę przegrała. Ponadto w swoich wnioskach skarżący wyraźnie żądał obciążenia pozwanej kosztami. Ponieważ okoliczności sprawy nie uzasadniają zastosowania przepisów art. 87 ust. 2 regulaminu postępowania, Komisja zostaje obciążona kosztami.

Z powyższych względów

SĄD DO SPRAW SŁUŻBY PUBLICZNEJ (pierwsza izba)

orzeka, co następuje:

1) Zasądza się od Komisji Europejskiej zapłatę na rzecz F. Nanopoulosa kwoty 90 000 EUR.

2) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.

3) Komisja Europejska zostaje obciążona całością kosztów.

Gervasoni Kreppel Rofes i Pujol

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 11 maja 2010 r.

Sekretarz
W. Hakenberg

Prezes
S. Gervasoni